

Archeologienota Waasmunster Pontravelaan appartementen

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

25-4-2018

Titel: Archeologienota Waasmunster Pontravelaan appartementen

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2018A375

Intern projectnummer: 2018.021

Locatiegegevens: Waasmunster Pontravelaan

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 130075,60 en Y: 199429,22; X: 130163,14 en Y: 199475,55

Kadastergegevens: Waasmunster, afdeling 2, sectie C, percelen 1007M, 1007N (zie figuur 8)

Topografische kaart: zie figuur 6 en 7

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog) en Dirk Vermeulen (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 25/04/2018

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANDE WERKEN	10
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	13
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	15
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	16
2.4. HISTORISCHE SITUERING	19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	27
3. CONTROLEBORINGEN	29
4. SYNTHESE	34
4.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	34
4.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	34
4.3. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	35
5. SAMENVATTING	37
6. BIBLIOGRAFIE	39
7. BIJLAGES	40

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Waasmunster Pontravelaan (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen 1000m² of meer bedragen, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Ook werd een plaatsbezoek uitgevoerd en werden een controleboring en enkele sonderingen geplaatst. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

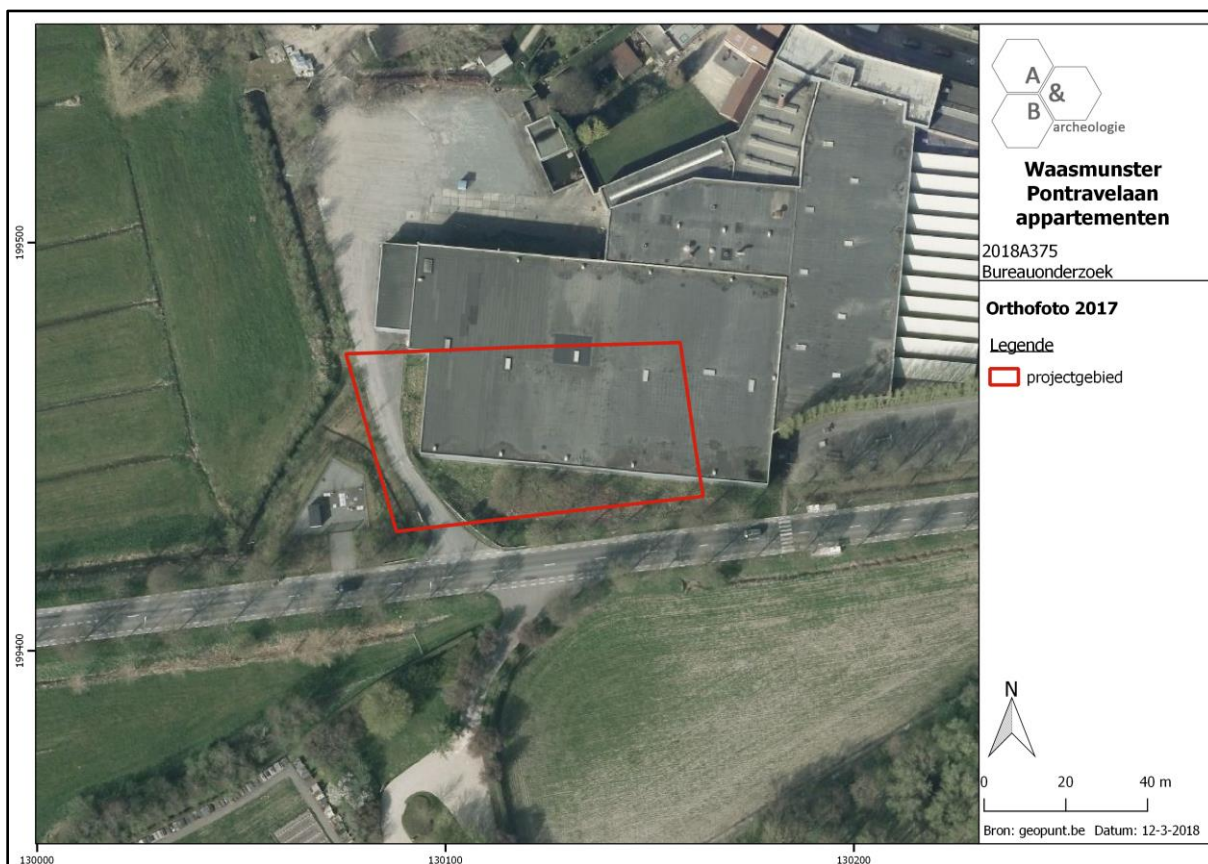
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein, 3240m² groot, heeft een rechthoekige vorm en bevindt zich ten noorden van de Pontravelaan. Het plangebied is opvallend lager gelegen dan deze straat. Tot voor kort maakte het terrein deel uit van een industriële zone. Op het plangebied was een deel van een fabriekspand aanwezig, dat op heden echter is afgebroken. In het zuiden was een groenzone aanwezig. De verharde toegangsweg is nog steeds aanwezig. Het fabriekspand was op palen gefundeerd. De bodemplaat en de palen van dit gebouw zijn momenteel nog aanwezig.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Foto dd. 23/04/2018 vanuit het noorden, met zicht op de toegangsweg rechts en de bodemplaat op de plek van het afgebroken fabriekspand.

Figuur 3 Foto dd. 23/04/2018 vanuit het westen, met zicht op gerooide groenzone en de bodemplaat en puin op de plek van het afgebroken fabriekspand.

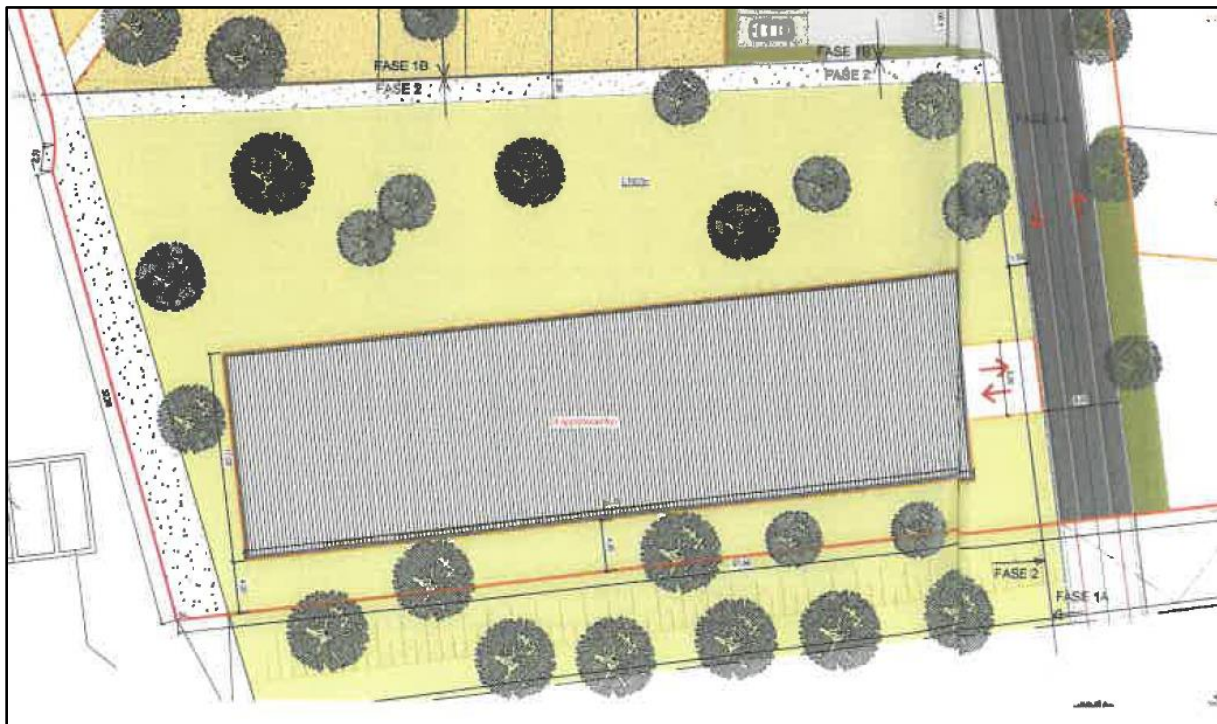
Figuur 4 Foto dd. 23/04/2018 vanuit het zuiden op het oostelijk deel van het plangebied, met zicht op gerooide groenzone en de plek van het afgebroken fabriekspand.

2.2. Geplande werken

De bouwplannen zijn te vinden in de bijlage, een uitsnede worden hieronder weergegeven.

Er worden een rechthoekig gebouw met daarin verschillende appartementen opgericht centraal op het plangebied, met eromheen een groenzone. Het gebouw wordt gefundeerd op palen. Op niveau van het huidige maaiveld wordt een open parkeerniveau voorzien dat zich onder de appartementen zal bevinden; deze appartementen starten vanaf niveau +1, om op die manier op dezelfde hoogte van de Pontravelaan te liggen. De huidige bodemplaat wordt mogelijk herbruikt als bodemplaat voor dit parkeerniveau. Aan de oostelijke kant wordt een wegenis voorzien, die verder doorloopt naar het noorden. Het plangebied maakt deel uit van een groter project, waarbij ook huizen worden opgericht ten noorden en er ook een herontwikkeling zal gebeuren van het gebied ten oosten. Het plangebied wordt op de bouwplannen aangeduid als fase 2.

Er zullen bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied, maar al bij al blijft de bodemimpact eerder beperkt. Voor wat betreft de wegenis en onderliggende nutsleidingen kan uitgegaan worden van een algemene verstoring tot ca. 1,5m diep. De zones daarbuiten zullen minder verstoord worden. Aangezien het gebouw op palen zal gefundeerd worden en de bestaande bodemplaat mogelijk herbruikt zal worden, zal de verstoring hier voornamelijk puntsgewijs zijn op de plek waar deze palen in de bodem worden geboord, of te maken hebben met nutsvoorzieningen (smalle lijnvormige uitgravingen voor leidingen, puntsgewijze verstoringen voor bvb. citernes). Het inrichten van de groenzone zal een beperkte bodemingreep betekenen. De sloop van het gebouw en het rooien van de bomen is voorzien in de reeds afgeleverde sloopvergunning en maakt geen deel uit van de geplande werken.

Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

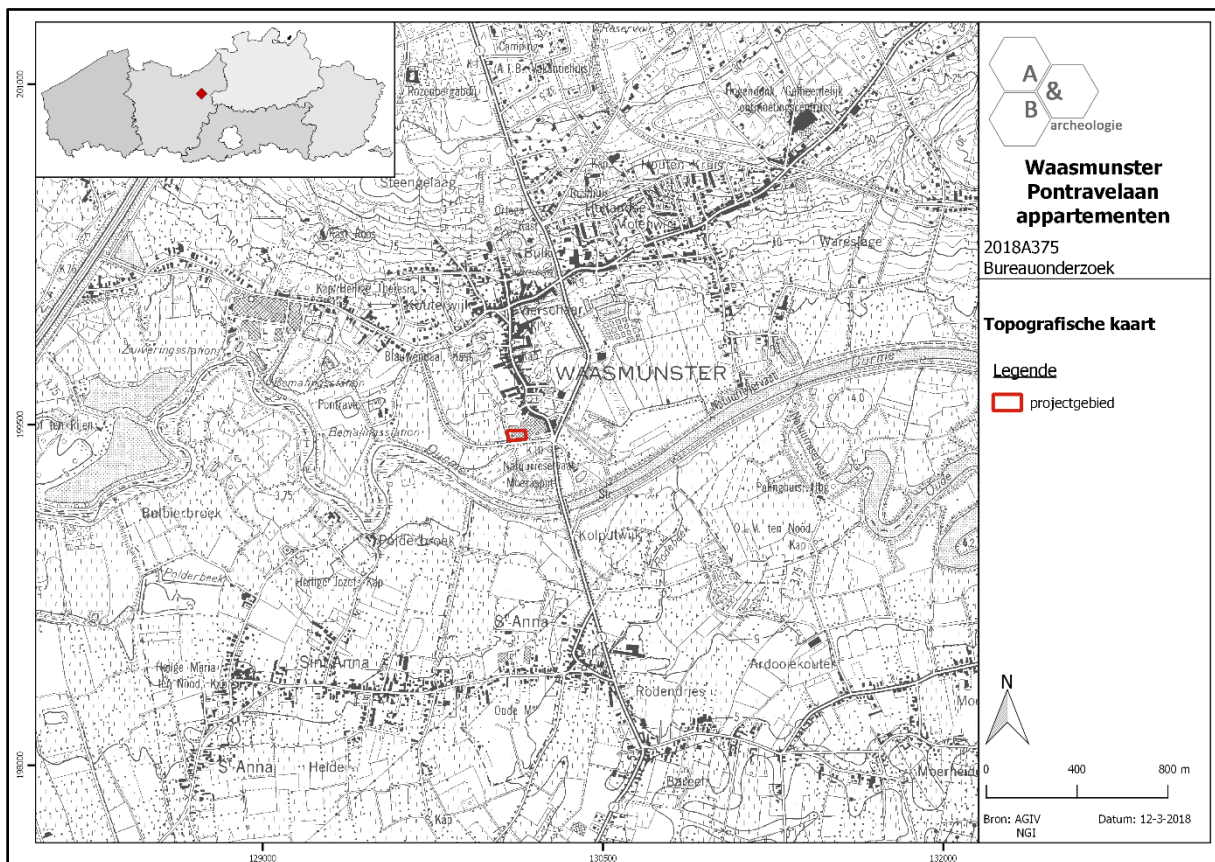
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

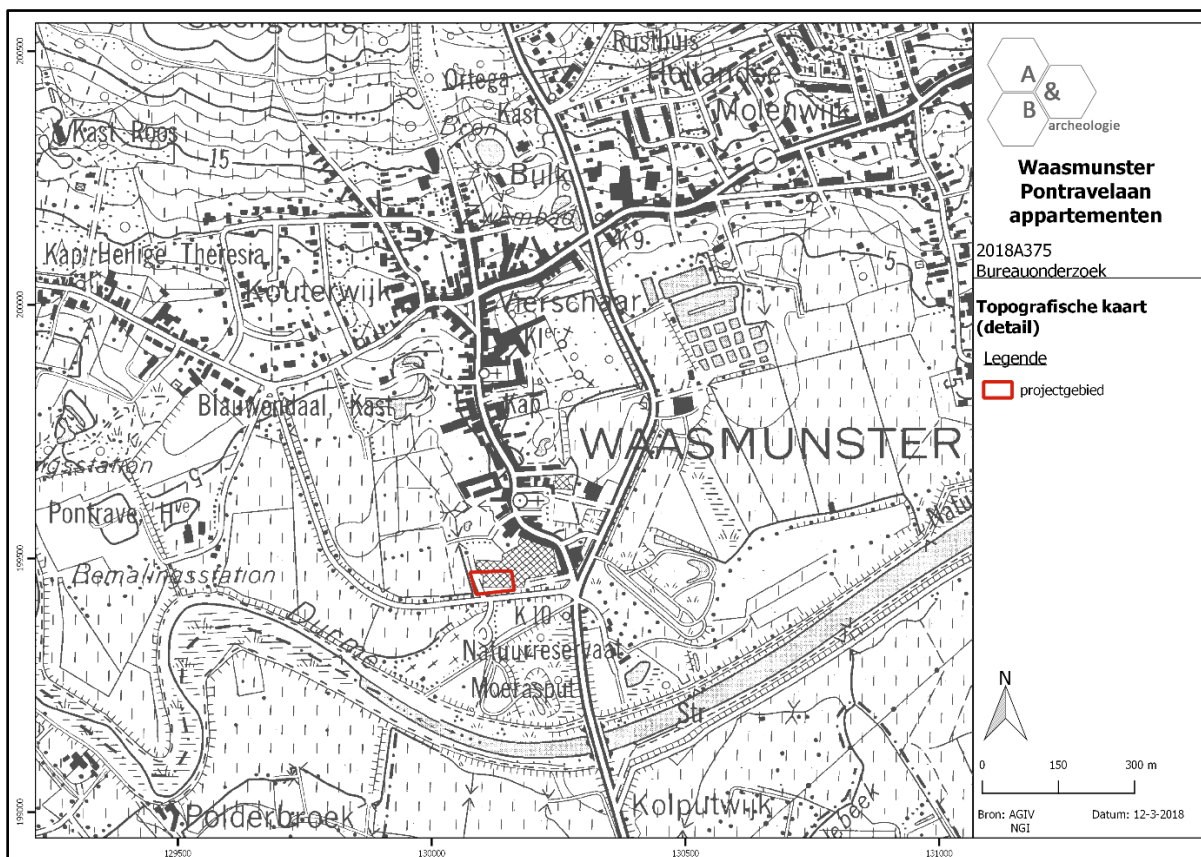
Waasmunster is gelegen in het oosten van de provincie Oost-Vlaanderen, nabij de grens met Antwerpen. In het noorden grenst de gemeente aan Sint-Niklaas, in het oosten aan Temse, in het zuiden aan Hamme en in het westen aan Lokeren. Het grootste deel van de zuidgrens wordt gevormd door de Durme. Waasmunster heeft geen deelgemeenten, wel enkele gehuchten zoals de Ruiter ten westen en Sombeke ten oosten van de gemeentekern. Waasmunster wordt van zuidwest naar noordoost doorsneden door de E17.

Het plangebied bevindt zich in het centrum van Waasmunster, net ten zuidwesten van de kerk (150m in vogelvlucht) en ten westen van de Kerkstraat. De grens ten oosten en noorden wordt gevormd door (voormalige) fabrieksgebouwen. Langs het westen is een gracht aanwezig, met ten westen ervan natte weilanden. In het zuiden is de Pontravelaan gelegen.

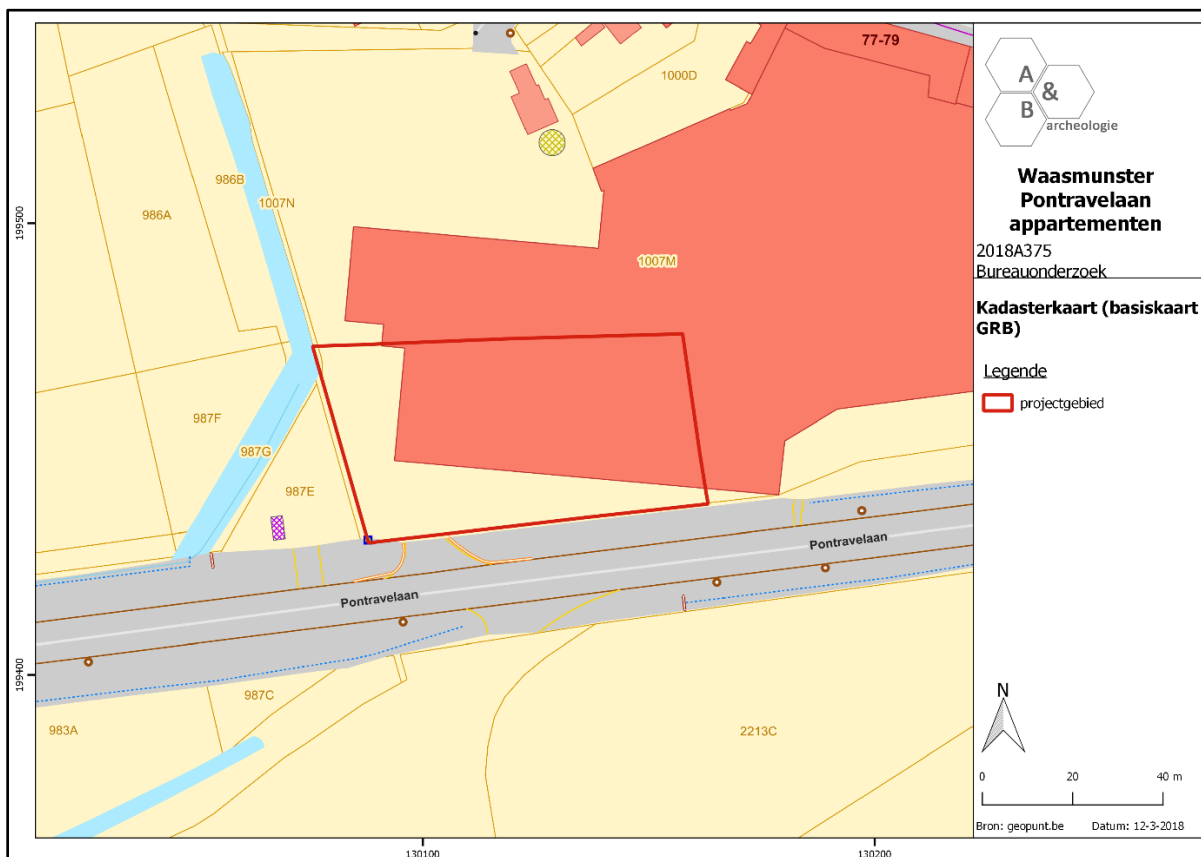
Op de bodemgebruikskaat van 2001 staat het plangebied hoofdzakelijk aangeduid als 'Andere bebouwing', wat overeenkomt met het huidige gebruik. Het stukje 'Alluviaal weiland' slaat op de percelen ten westen van het plangebied.

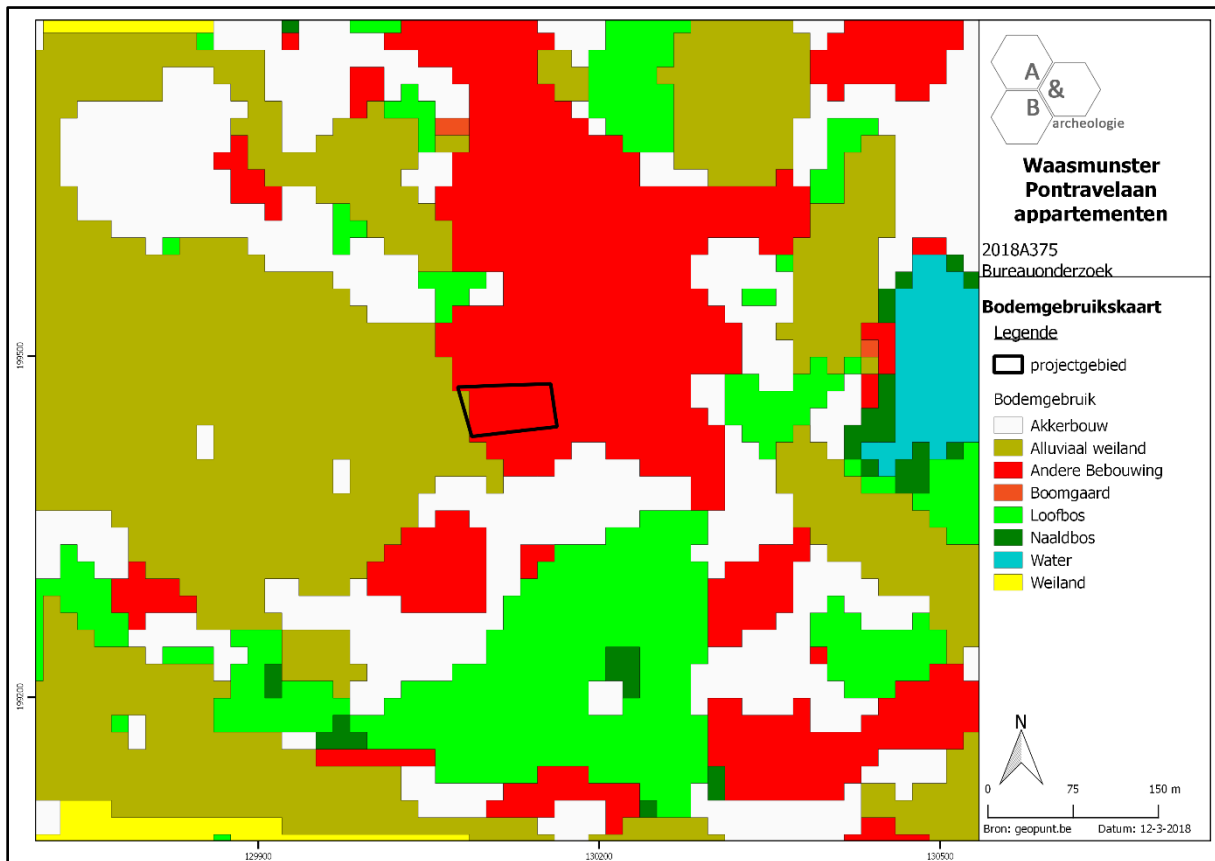
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 8 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

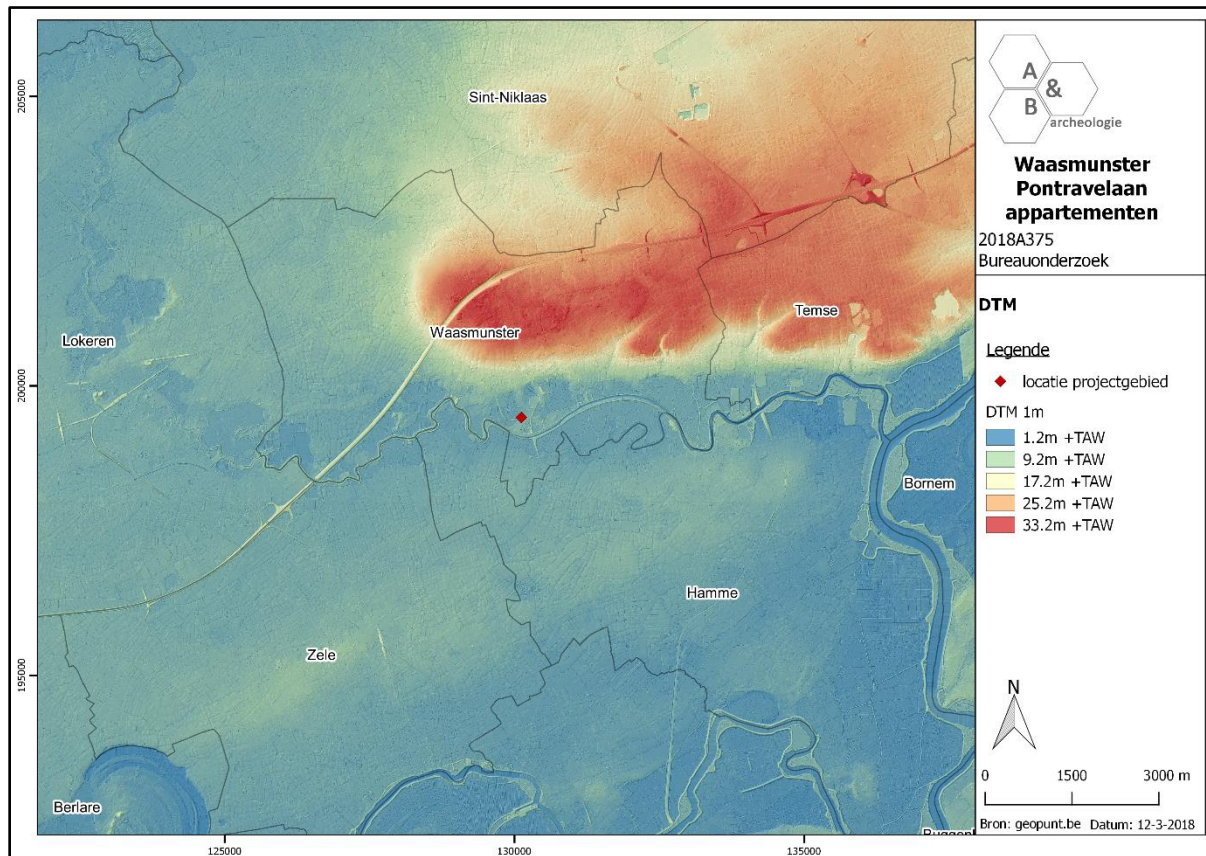
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

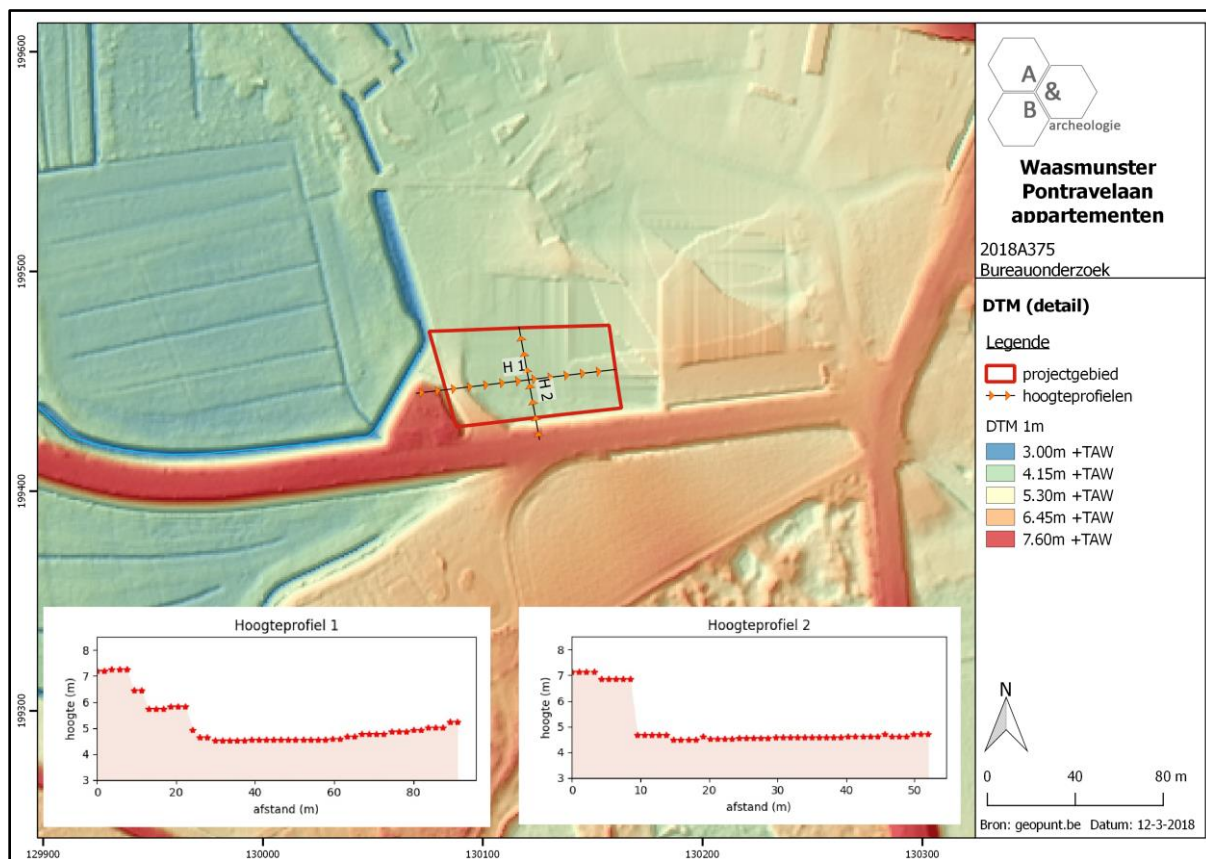
De dorpskern van Waasmunster ontwikkelde zich ten zuiden van de Wase cuesta, op een kleine noordwest-zuidoost gerichte microrug en nabij een oversteekplaats aan de Durme. Door deze hogere en drogere ligging, vlakbij een waterloop en omgeven door lagere, nattere gronden, was dit een uitgelezen plek voor menselijke aanwezigheid. De Durme bevond zich oorspronkelijk net ten zuiden van de dorpskern en het plangebied, maar in 1932 werd de loop meer naar het zuiden verlegd. De oude Durme werd op deze plek opgevuld.

Het plangebied kent een licht hellend verloop van west (+4,50m TAW) naar oost (+5,10m TAW), maar het is onduidelijk of dit het natuurlijke verloop weergeeft of dat dit tot stand gekomen is bij het inrichten van de fabriekssite. Er kan vermoed worden dat de kerk zich op het van oorsprong hoogste punt in de omgeving bevond, wat zou kunnen betekenen dat er inderdaad een lichte natuurlijke helling van west naar oost was ter hoogte van het plangebied. Het niveau in het uiterste westen, ter hoogte van de toegangsweg, ligt ongeveer 1 meter hoger dan de rest van het plangebied. De Pontravelaan is eveneens beduidend hoger gelegen dan het plangebied. Van zuid naar noord toont de doorsnede een vlak plangebied.

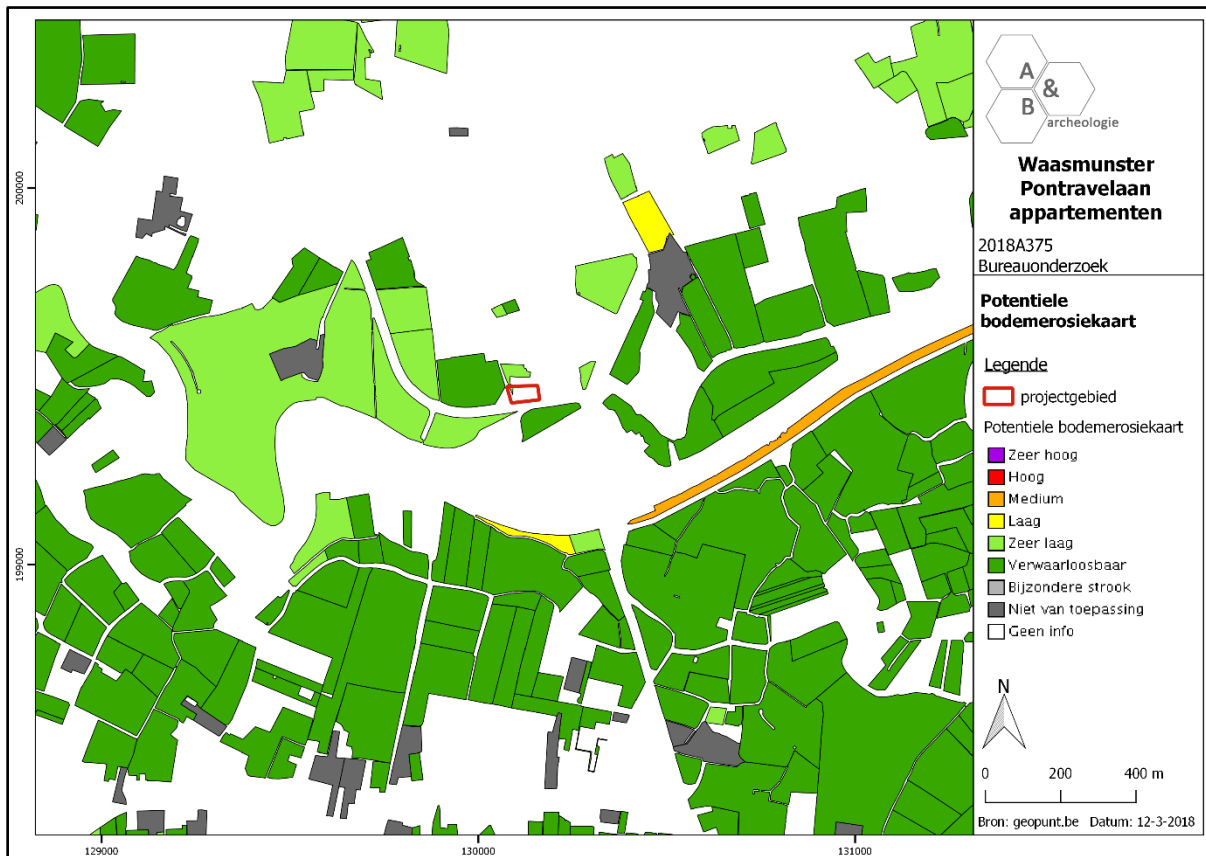
Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het volledige plangebied wit ingekleurd, dit geeft aan dat er geen info voorhanden is. De landbouwgronden ten westen kennen een lage erosiegraad.

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

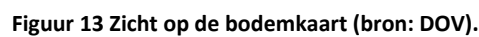
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

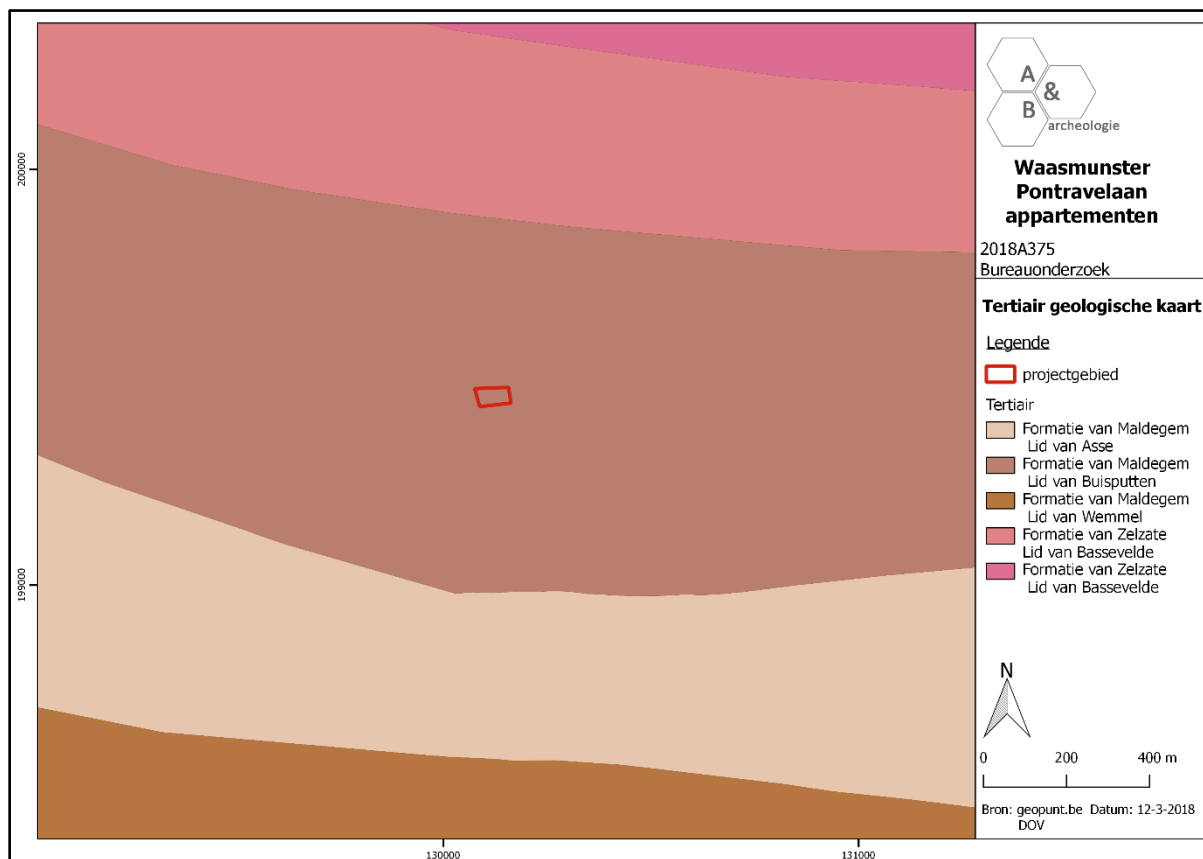
Figuur 12 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

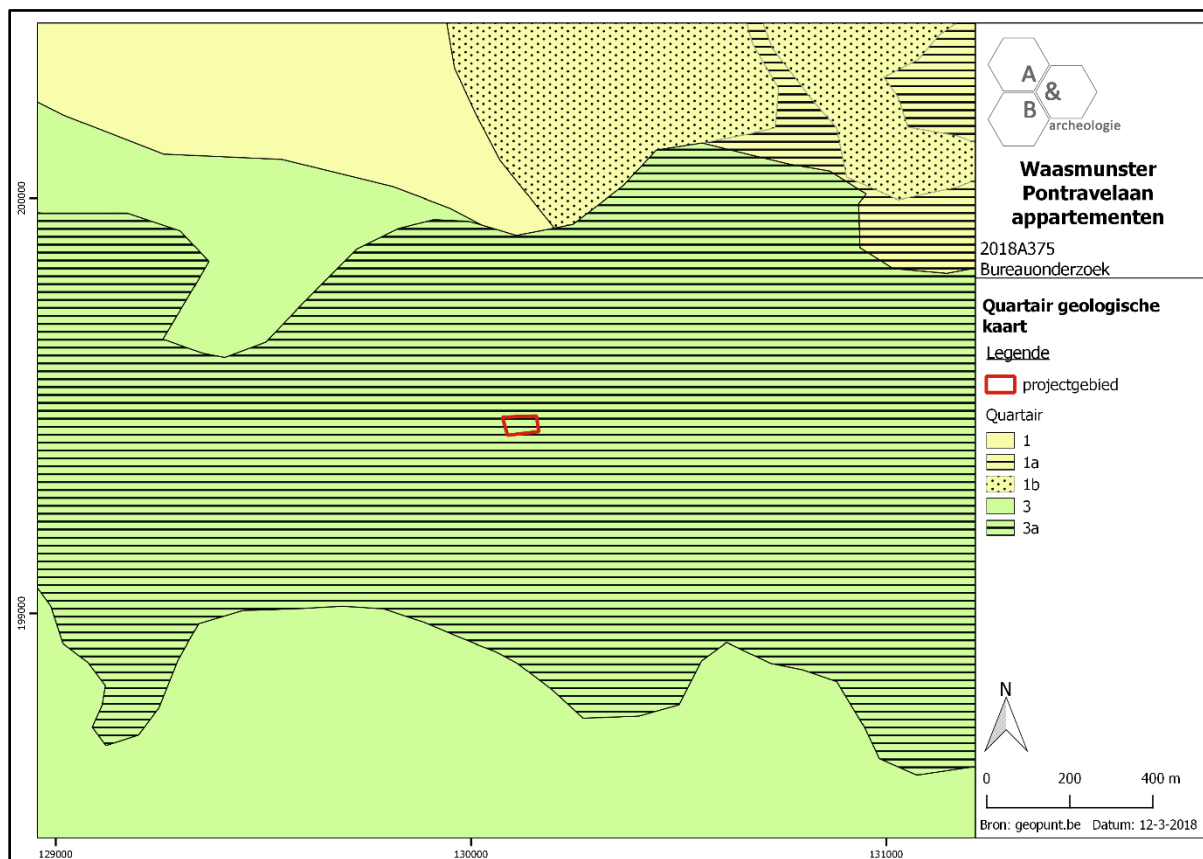
Op de bodemkaart wordt de ondergrond gekarteerd als Eep: sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Hydromorfe, sterk gleyige, alluviale grondwatergronden, gekenmerkt door een grijsachtige bovengrond die rust op een sterk gegleyificeerde ondergrond. Tussen 80 en 120 cm treedt een blauwgrijs reductiehorizont op. Het kleilig alluviaal dek rust op een gevarieerd zand-, klei- of veensubstraat. De bodems zijn nat in de winter met een waterstand tussen 10 en 50 cm. In de zomer daalt de waterstand tot 80-125 cm. Deze bodems zijn te nat, te zwaar en te moeilijk bewerkbaar om als akkerland te gebruiken. Mits oppervlakkige ontwatering in het voorjaar zijn het goede weidegronden. Het alluviale karakter is te wijten aan de Durme, die zich tot 1932 net ten zuiden van het plangebied bevond; de opgehoogde gronden ten zuiden (ON) en ook nog net in het plangebied (zuidoostelijke hoek) duiden op deze voormalige loop van de rivier.

De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Maldegem, meer bepaald het Lid van Onderdijk: grijsblauwe klei (verkeerd benoemd in de legende van figuur 11). De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 3a: Holocene en/of Tardiglaciale fluviale afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (3). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

3a	
FH	
ELPw en/of HQ *	* De karteereenheid is mogelijk afwezig.
FLPw ◇	◇ De karteereenheid ontbreekt mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers.
	FH Fluviatiele afzettingen (organochemisch en primair inclusie), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).
	ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
	HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.
	FLPw Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁶

De dorpskern van Waasmunster heeft een typische driehoekige 'dries'-structuur. Deze cultuursporen dateren vermoedelijk uit de Frankische en Merovingische tijd. Tijdens de vroege middeleeuwen, omstreeks het jaar 800, voltrok zich ten tijde van Karel de Grote de eerste kerstening in het Waasland. De vroege aanwezigheid van een kloostergemeenschap is dan ook de etymologische verklaring van de naam van de gemeente (Wasiae – Monasterium). Als gevolg van deze pioniersrol was Waasmunster, samen met Beveren, Rupelmonde en Temse één van de vier kerkelijke centra van het Waasland. Op verzoek van de Doornikse bisschop Walter de Marvis stichtten enkele zusters in 1237-1238 langs de Durme genaamd 'Hoogendonck', de eerste abdij van Roosenberg (Monte Rosarium). Onder het rechtstreeks gezag van de graaf van Vlaanderen vervulde Waasmunster als één van de negentien keurdorpen van het Waasland zijn rol als administratief centrum. Samen met het naburige Elversele vormde Waasmunster een Vierschaar, die door zeven schepenen werd bestuurd. De schout of baljuw vervulde een louter administratieve taak en trad op als contactpersoon tussen de Vierschaar en de graaf van Vlaanderen. Bovendien bevonden er zich op het grondgebied een twintigtal heerlijkheden en lenen die afzonderlijk werden bestuurd, zoals Pontrave (1165), Ten Reyen (1311) Van Roden (1420) en Sombeke (1418). Met de Franse bezetting kwam er een einde aan dit feodaal stelsel van de middeleeuwen. Waasmunster werd toen ingedeeld bij het arrondissement Dendermonde. Tijdens de 19de eeuw verloor Waasmunster aan belang en de industriële revolutie ging ook aan de gemeente voorbij. Waasmunster behield hierdoor haar landelijk karakter.

De Kerkstraat, ten oosten van het plangebied, kent een noordzuid verloop en is de hoofdstraat in de gemeentekern. Volgens een eind 17de-eeuwse kaart leidde de Kerkstraat of "de Straete van Waesmunster dorp" vanaf de vroeger zogenaamde "heerwegh van Waesmunster naar Lokeren" (of Lage Heerweg Gent-Antwerpen) naar het toenmalige veer over de Durme. De straat gaf via Waasmunsterbrug ook aansluiting met de wegen naar Hamme en Dendermonde over de Durme. Door het verleggen van de loop van de Durme in 1932 bevindt de Durmebrug zich nu meer zuidwaarts aan Dendermondsesteenweg. Historisch kaartmateriaal illustreert ook dat al sinds eeuwen aan de Kerkstraat veel geconcentreerde bewoning voorkwam. Thans wordt het straatbeeld nog merendeels gedomineerd door een aaneensluitende bebouwing met vooral 19de-eeuwse burger- en herenhuizen die soms nog herkenbare resten bevatten van de vroegere huizen waarop ze teruggaan. Aan het weinig uitgesproken plein voor de kerk bewaart enkel de westelijke gebogen straatwand nog oude dorpshuizen. Het vroegere kerkhof rond de kerk is sinds 1938 buiten gebruik; het werd in 1972 ontruimd en omgevormd tot parkeerruimte naast en achter de kerk. Buiten de bebouwde kern werd in 1938 een nieuwe gemeentelijke begraafplaats aangelegd waarvan de huidige inkom zich sinds 1968 bevindt aan de Pontravelaan, ten zuiden van het plangebied. De aanvankelijke oprit vanaf de Kerkstraat (naast nummer 95) werd door de aanleg van de Pontravelaan deels afgesneden.

⁶ <https://www.waasmunster.be/product/369/geschiedenis>; Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Kerkstraat* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/113948> (geraadpleegd op 20 maart 2018); Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: *Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Petrus en Paulus* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/88474> (geraadpleegd op 20 maart 2018); Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: *Tapijtenfabriek* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/88514> (geraadpleegd op 20 maart 2018); <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?nummer=6555>.

Over de vroegste geschiedenis van de parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Petrus en Paulus is nog weinig gepubliceerd. Een beperkt archeologisch onderzoek (2005-2006) door de Archeologische Dienst Waasland bracht meer inzicht in de voor- en bouwgeschiedenis van de huidige kerk. Vaststaand is dat te Waasmunster, Moederparochie van het Land van Waas, al een kerk bestond in 1117 toen Lambrecht, bisschop van Doornik, Kemzeke als zelfstandige parochie afscheidde van Waasmunster. Later volgde de afscheiding van de parochies Lokeren (1139), Sint-Niklaas, Belsele en Sinaai (1217). Het vermoeden dat hier een romaans kerkje heeft bestaan lijkt door het archeologisch onderzoek te worden bevestigd. Uit eerste bevindingen kan een voorlopige bouwchronologie worden opgesteld. Een driebeukige romaanse kruiskerk van Doornikse kalksteen, werd eind 15de-begin 16de eeuw in laatgotische stijl verbouwd. Later hadden nog enkele 18de- en 19de-eeuwse verbouwingen plaats. Er zijn echter ook aanwijzingen gevonden voor het bestaan van een eerste romaans eenbeukig kerkje, namelijk uit de resten van de vroegere "westgevel/bouw" opgetrokken uit gerecupereerd Gallo-Romeins bouwmateriaal zoals fragmenten van dakpannen, Romeins beton, Doornikse kalksteenblokken met roze mortel. Mogelijk bezat de eerste zaalkerk een houten voorloper (nog geen sporen vastgesteld). In de driebeukige, tweede romaanse kerk werden verschillende vloerniveaus onderscheiden, de oudste te dateren voor het midden van de 12de eeuw.

De fabrieksgebouwen op het plangebied zijn onderdeel van een voormalige tapijtenfabriek gelegen aan de Kerkstraat 77-79, die is vastgesteld als bouwkundig erfgoed. Deze tapijtenfabriek, voorheen Aurora Wilton Carpets opgericht in 1923, staat sinds 1964 bekend als NV Desso. Ze is ingeplant op een oude industriële site binnen het dorpscentrum nabij de kerk, namelijk waar vroeger de brouwerij van Van Hoorick gevestigd was, en nadien de tapijtweverij van Eugène Van Hoorick en Jozef Tirez. De brouwerij "Den Anker" van Van Hoorick was tot omstreeks 1921-1922 vergezeld van een stenen windmolen naast de Durmedijk (tracé van de Durme later verlegd). Het was een graan- en moutwindmolen die in 1800 werd gebouwd. Volgens gegevens van het kadasterarchief had Alfred Van Hoorick in 1923 achter zijn stoombrouwerij een tapijtfabriek laten bouwen. In 1927 stond de Maatschappij Anciens Etablissements Van Hoorick en Cie al bekend als "Aurora Wilton Carpets" en was het resterend deel van de brouwerij aan de straat gewijzigd in een magazijn; de achterin gelegen tapijtfabriek was ook vergroot. In 1946 kwam het aan de Kerkstraat gelegen fabrieksgebouw in modernistische stijl tot stand. De achterliggende tapijtweverij werd nog herhaaldelijk vergroot en aangepast en bewaart een typische ronde bakstenen fabrieksschoorsteen. De fabrieksgebouwen zouden in 1976 vernieuwd geweest zijn.

Cartografische bronnen geven meer info over de ontwikkeling van het plangebied de laatste 250 jaar. De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied bevindt zich net ten noorden van de Durme, voornamelijk in drassig weiland. In het oosten lijken een aantal achtertuinen van woningen aan de westzijde van de Kerkstraat tot het plangebied te behoren. Er moet evenwel rekening gehouden worden met een zekere verschuiving van de projectie van het plangebied op deze kaart. Op de meer gedetailleerde Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart uit het midden van de 19de eeuw is te zien dat de uiterste zuidoosthoek binnen de loop van de voormalige Durme valt, en dat het voormalige jaagpad langs de noordelijke oever ook deels binnen het plangebied valt. In 1932 werd de loop meer zuidwaarts verlegd, en werd de oude loop opgevuld. De Pontravelaan werd hier aangelegd op deze opvulling. Op de 19de-eeuwse kaarten wordt geen bebouwing aangegeven op het plangebied. Op de Ferrariskaart wordt een veerpont aangegeven ter hoogte van de kruising van de Kerkstraat met de

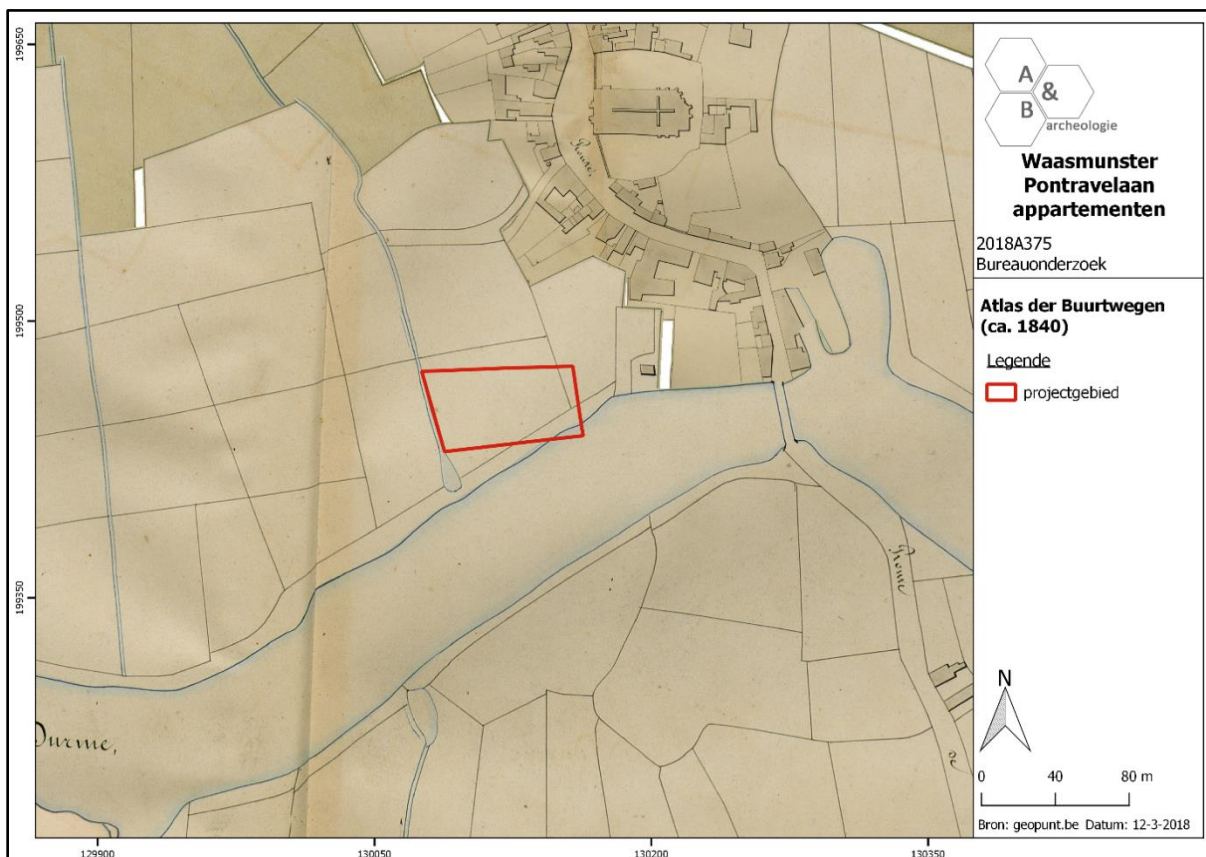
Durme, op de 19de-eeuwse kaarten is hier een brug zichtbaar. Op de Vandermaelenkaart uit midden 19de eeuw en op de topografische kaart van 1863 wordt net ten oosten van het plangebied (waarschijnlijk net niet op het plangebied gelegen) een molen aangeduid, op andere kaarten is deze niet meer te zien. Op de topografische kaart van 1892-1893 is deze niet te herkennen, hoewel deze er dan nog stond (gesloopt in 1921-1922). Gezien de molen dateert van 1800, is het ook vreemd dat hij niet is afgebeeld op de Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart. Op de luchtfoto van 1971 zijn de voormalige fabriekslodsen van de tapijtenfabriek te zien, het plangebied zelf is dan nog grotendeels onbebouwd. Enkel in het oosten zijn enkele lodsen aanwezig. Mogelijk is het terrein deels verhard. De Pontravelaan is op dat moment nog niet aanwezig, wel loopt er vanaf de Kerkstraat een weg naar het zuidwesten, naar het kerkhof dat na het dempen van de Durme op deze plek ten zuiden van het plangebied is aangelegd. De voorloper van de Pontravelaan gaat vermoedelijk terug op het oude jaagpad langs de Durme. Op de luchtfoto van 1979-1990 zijn de lodsen grotendeels vernieuwd, heeft er een uitbreiding naar het westen plaatsgevonden en hebben het plangebied en de Pontravelaan reeds het (voormalig) uitzicht. Sinds 2008-2009 stonden de gebouwen leeg, wegens verhuis van de fabriek naar een andere vestiging. Op heden zijn alle gebouwen op het plangebied gesloopt.

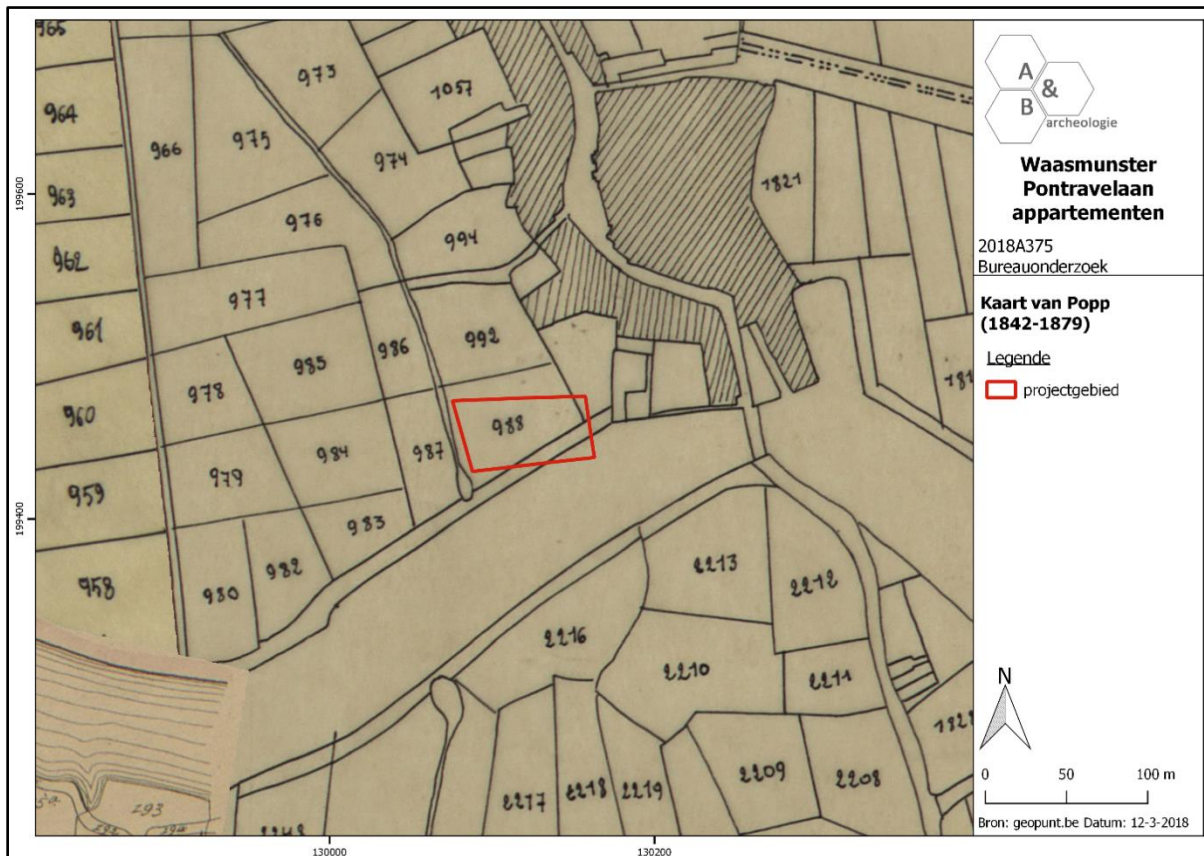
Figuur 17 Graanmolen Van Hoorick langsheen de Durme, prentkaart van voor 1921 (bron: <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?nummer=6555>).

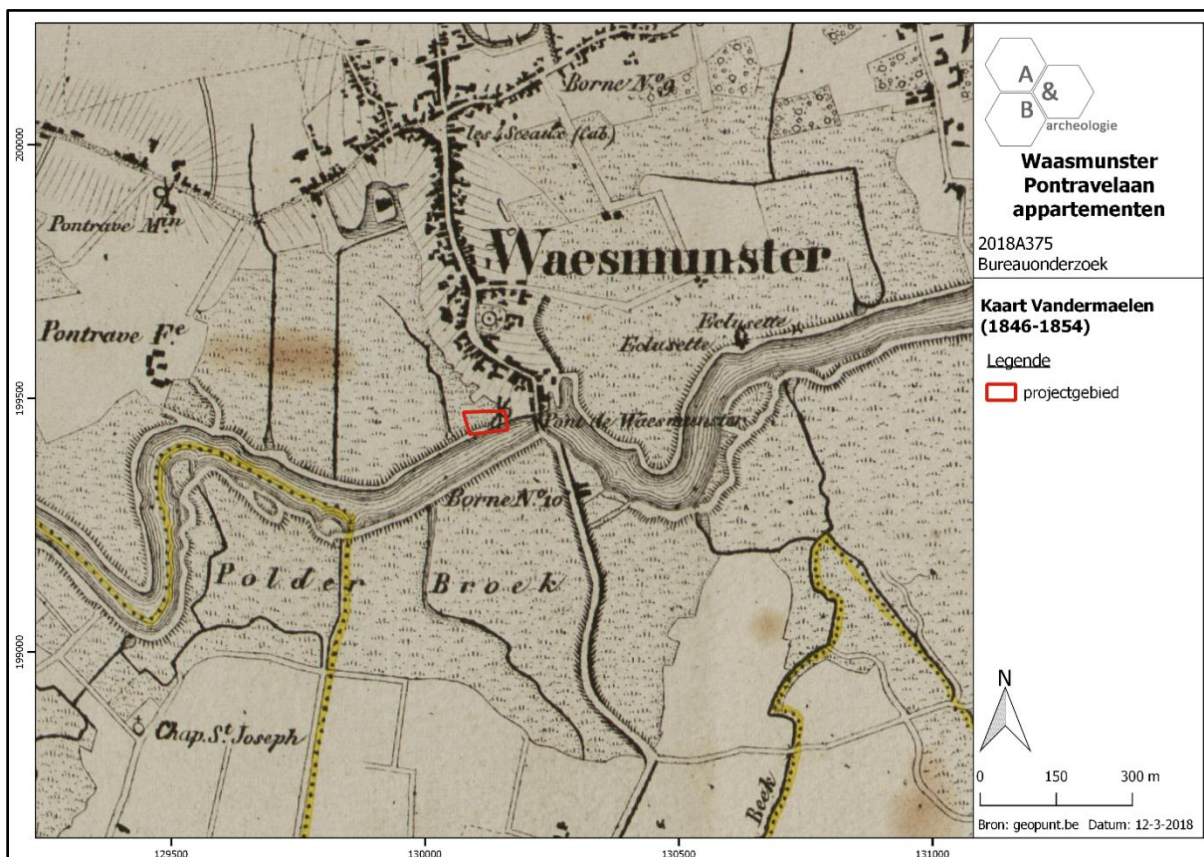
Figuur 18 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

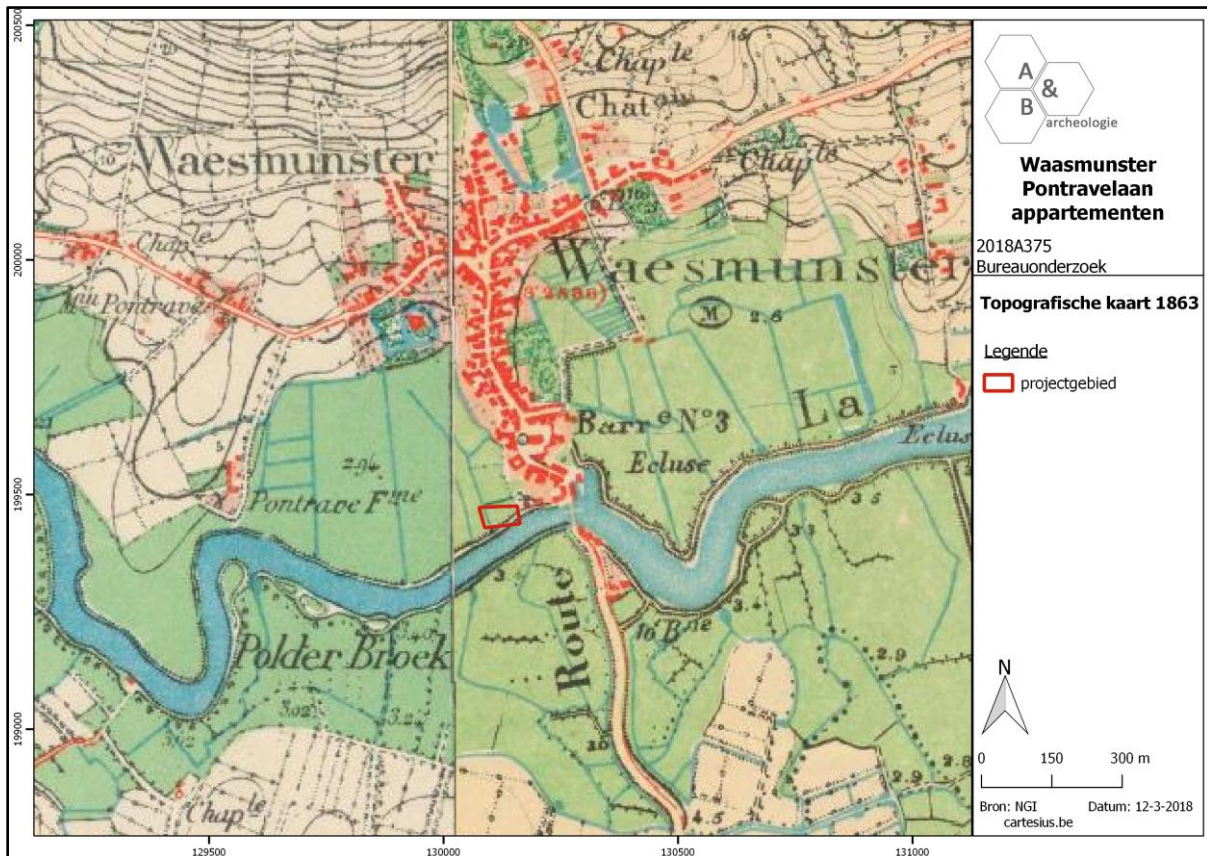
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

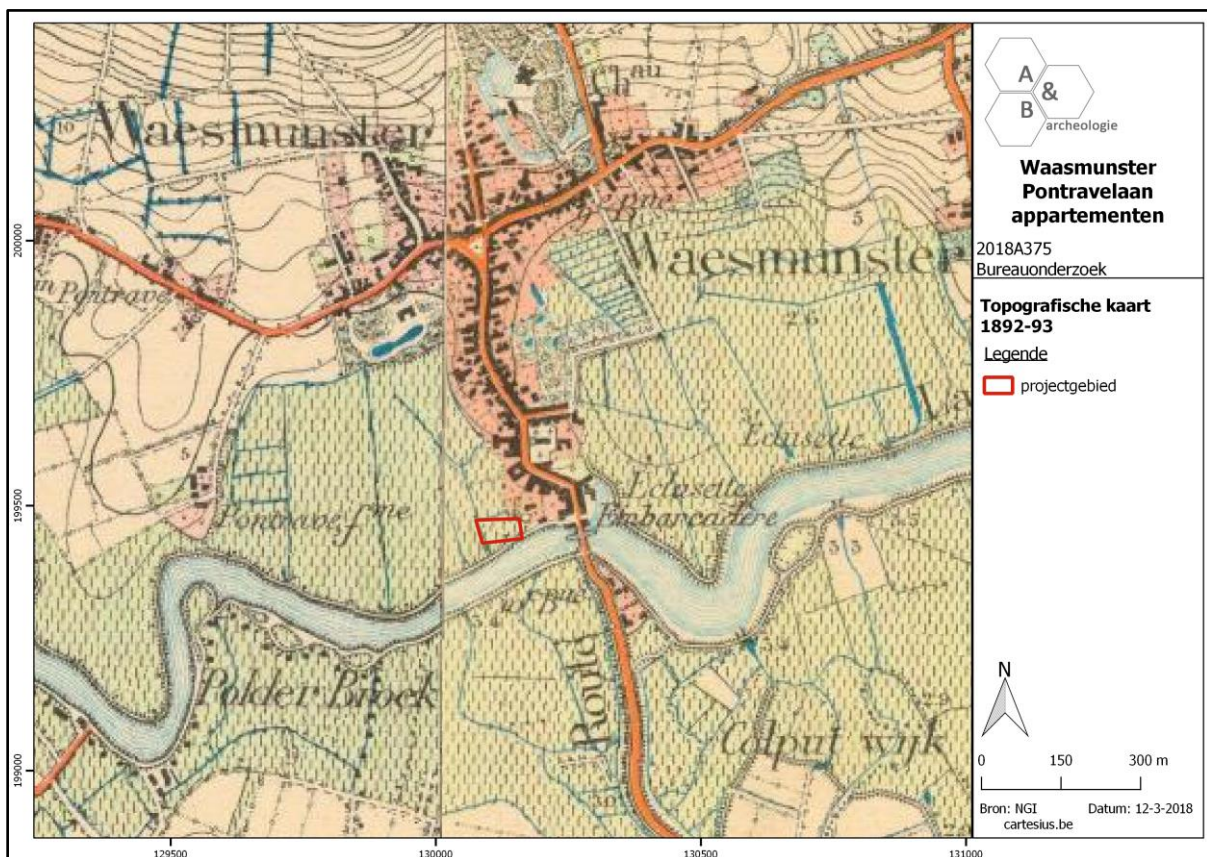
Figuur 20 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).

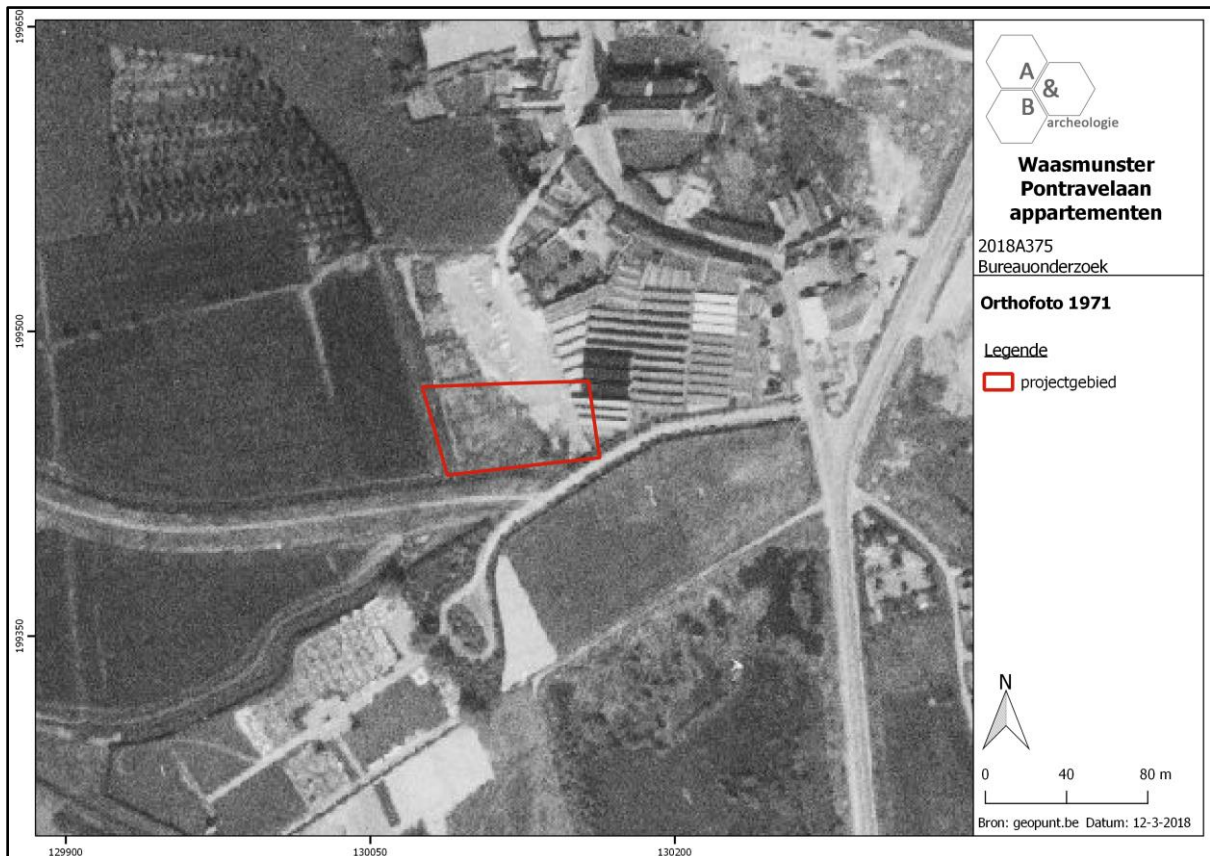
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

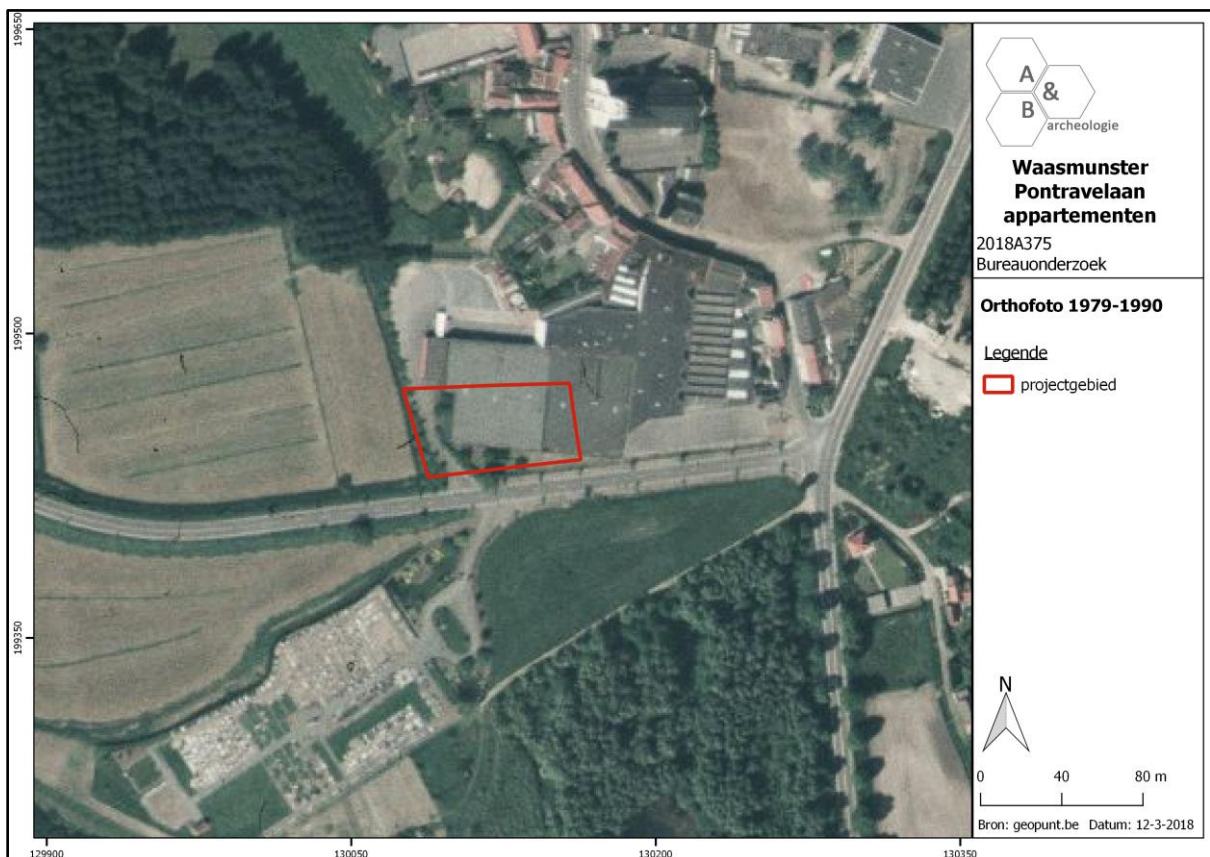
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1863 (bron: cartesius.be en NGI).

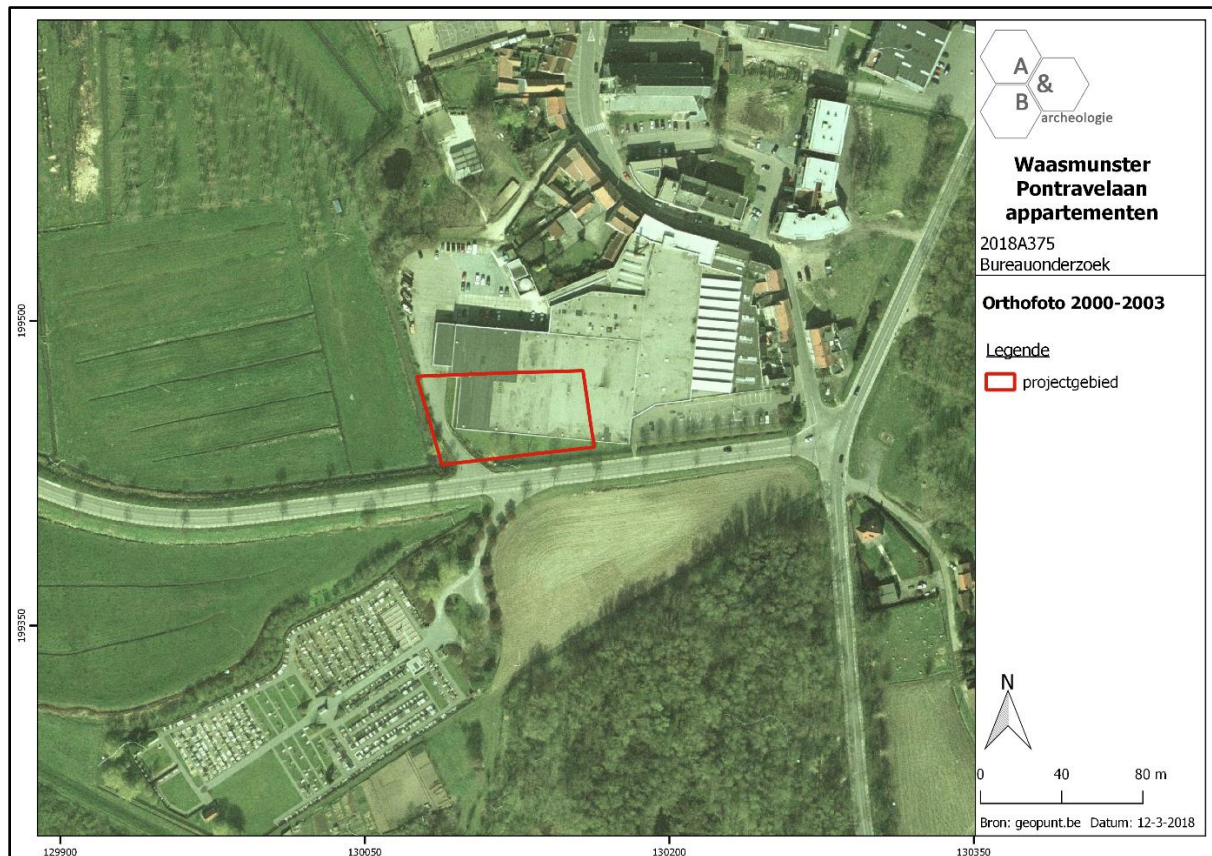
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1892-1893 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

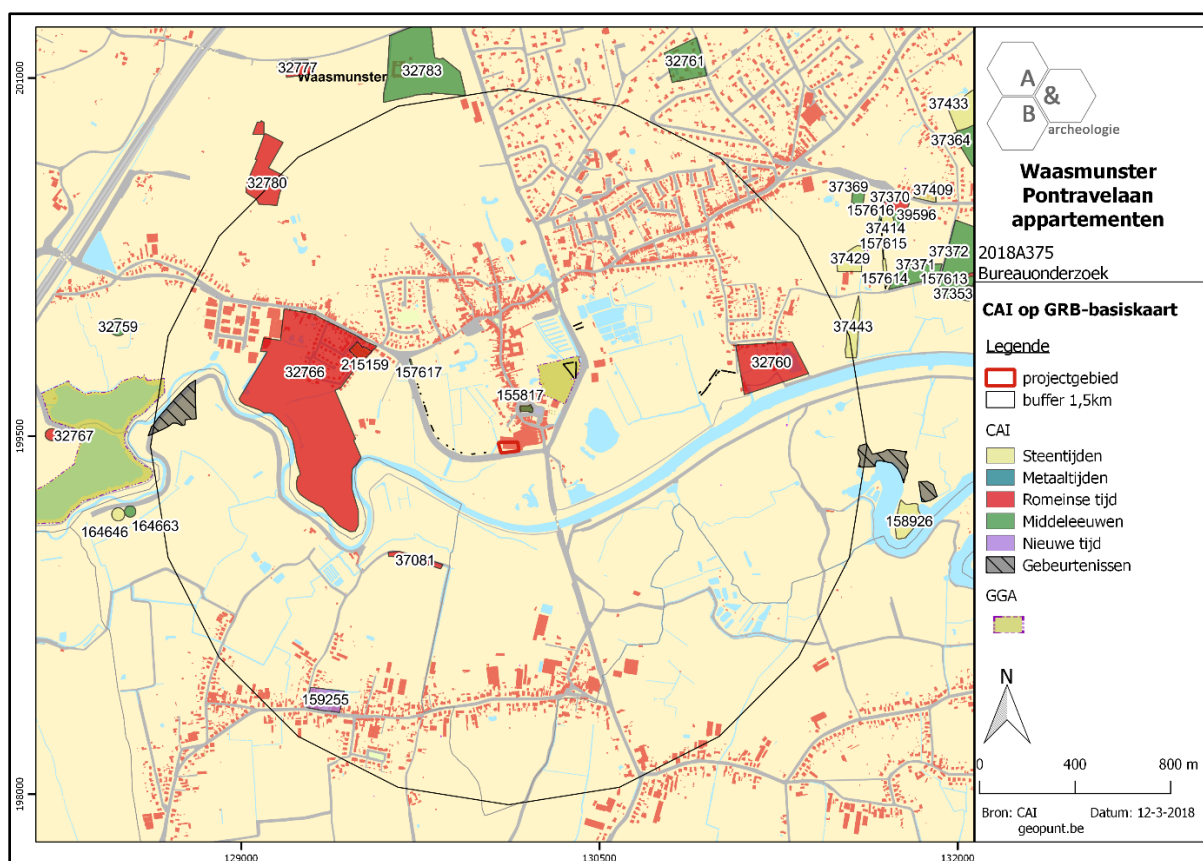
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Ondanks het feit dat de huidige dorpskern van Waasmunster een belangrijk centrum was in de middeleeuwen, wordt er op de Centrale Archeologische Inventaris maar 1 site aangegeven in deze kern: CAI Locatie 155817, de Onze-Lieve-Vrouwekerk, waarvan de resultaten van het archeologisch onderzoek reeds werden besproken onder 2.4. Er vond volgens de CAI nog geen enkel ander archeologisch onderzoek plaats in de dorpskern.

In de ruimere omgeving zijn echter wel meerdere sites gekend, uit diverse periodes, waarbij vooral de Romeinse aanwezigheid langsheen de Durme opvalt, zoals bvb. CAI Locatie 32760 ten oosten van het plangebied, waar ooit 'Romeinse bewoning' (verder info ontbreekt) werd aangesneden. Meer relevant is echter de Romeinse vindplaats ten westen van het plangebied, de bekende vicus van Waasmunster-Pontrave (CAI Locatie 32766). Vanaf 1956 vonden hier systematische opgravingen plaats, die een belangrijke nederzetting uit Romeinse periode blootlegden: een handelsgemeenschap van minstens 7,5ha, opgericht rond het midden van de 1ste eeuw na Chr., verwoest in 263 en met een mogelijke nabloei tot de eerste helft van de 4de eeuw. Er werden 3 bewoningszones vastgesteld (o.a. een ambachtelijke zone met metaalbewerking), een diverticulum, een holle weg en 2 brede parallelle grachten. Daarnaast hoort ook een oostelijk (tweede helft 1ste eeuw tot 2de eeuw, 140-tal brandrestengraven onderzocht) en een westelijk grafveld (2de tot vroege 3de eeuw, 60-tal brandrestengraven onderzocht, waarschijnlijk een 100-tal aanwezig) tot de vicus. Andere sporen uit deze periode: 5 smidsoventjes, een pottenbakkersoven, 9 waterputten, 4 gebouwplattegronden. Ook werden meerdere losse vondsten lithisch materiaal uit de steentijden aangetroffen. Bij een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 2014 in het oosten van de vicus werden meerdere brandrestengraven uit de midden-Romeinse periode aangesneden, geassocieerd met enkele greppels die mogelijk het grafveld indelen in 'enclosures'.

Tussen de vicus en het plangebied is er via luchtfotografie een circulaire structuur gekend, mogelijk een grafheuvel (CAI Locatie 154937).

Figuur 27 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Controleboringen

Gezien het voormalige gebruik gedurende een lange periode als industriële site, met fabrieksgebouwen en verhardingen, werden enkele controleboringen en sonderingen uitgevoerd op het terrein. Deze boringen/sonderingen overschrijden de grenzen van het huidige plangebied; omdat er ook ten noorden van de plangebied een archeologienota (projectcode 2018A374) nodig is bij de vergunningsaanvraag voor de woningen die daar opgericht zullen worden, werden ook daar controleboringen en sonderingen uitgevoerd. Dit noordelijk deel behoort tot dezelfde industriële site met dezelfde verhardingen en fabrieksgebouwen gefundeerd op palen (de toekomstige opdeling tussen zone woningen in het noorden en zone appartementen in het zuiden weerspiegelt niet de huidige situatie, beide zone behoren momenteel tot eenzelfde site), waardoor de resultaten van de boringen en sonderingen in dit deel ook relevant zijn voor het zuidelijk deel.

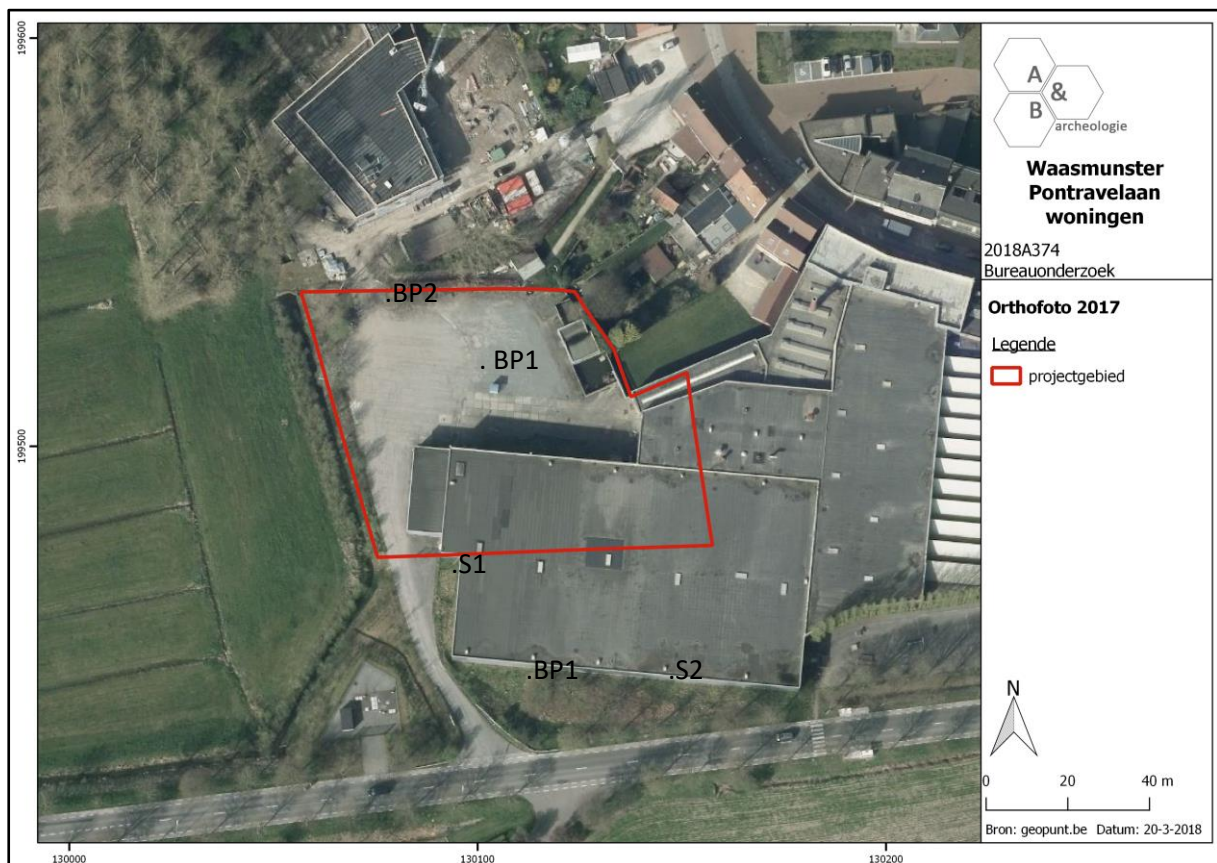
Doel van deze boringen was om na te gaan op welke diepte zich een mogelijk archeologisch niveau zou kunnen bevinden, en of dit niveau overal nog aanwezig was of was verstoord door de (voormalige) inrichting als fabriekssite.

In totaal werden over beide plangebieden 3 controleboringen en 2 sonderingen geplaatst:

- Noordelijk deel (archeologienota met projectcode 2018A374): 2 controleboringen
 - Zuidelijk deel (onderhavige archeologienota met projectcode 2018A375): 1 controleboring en 2 sonderingen
- 1) Boorpunt 1, noordelijk deel:
 - ➔ Aangelegd centraal in het plangebied van archeologienota met projectcode 2018A374, waar zich de verharding ten noorden van het fabriekspand bevond. De verharding was op deze plek plaatselijk uitgebroken.
 - ➔ Verstoord bodemprofiel tot ca. 140cm diepte onder de onderzijde van de verharding (verharding 20 à 30cm dik). Daaronder komt een kleig pakket voor, te linken aan de ligging in de Durmevallei.
 - 2) Boorpunt 2, noordelijk deel:
 - ➔ Aangelegd in het noorden van het plangebied van archeologienota met projectcode 2018A374, in de smalle strook waar de bomen staan en die niet was verhard.
 - ➔ Intact bodemprofiel, nat zand, met een archeologisch niveau te onderscheiden op 60cm onder het maaiveld.
 - 3) Boorpunt 1, zuidelijk deel:
 - ➔ Aangelegd centraal in het plangebied, op de scheiding tussen het fabriekspand en een groenzone.
 - ➔ Boring gestaakt op 85cm diepte (huidig maaiveld ligt 30cm onder de bovenzijde van de verharding, dus boring in principe uitgevoerd tot 115cm diepte). Verstoord bodemprofiel, zand met plastic fragmenten in, ondoordringbaar pakket baksteenpuin op 85cm diepte.
 - 4) Sondering 1, zuidelijk deel
 - ➔ Aangelegd in het westen van het plangebied, op de scheiding tussen het fabriekspand en de toegangsweg.

- ➔ Verstoord bodemprofiel tot minstens 75cm diepte.
- 5) Sondering 2, zuidelijk deel
 - ➔ Aangelegd in het oosten van het plangebied, op de scheiding tussen het fabriekspand en een groenzone.
 - ➔ Verstoord bodemprofiel tot minstens 60cm diepte, met pakket baksteenpuin op die diepte.

De controleboringen en sonderingen tonen aan dat er op het terrein een grote en diepgaande verstoring heeft plaatsgevonden. Een mogelijk archeologisch niveau werd enkel vastgesteld in de smalle noordelijke onverharde strook van archeologienota met projectcode 2018A374, op een diepte van 60cm onder het maaiveld. Onder de bestaande verharding en nabij het fabriekspand is er minstens tot op deze diepte verstoring aanwezig. Hieruit kan besloten worden dat er geen archeologische sporen meer te verwachten zijn op het plangebied, het archeologische niveau is weggegraven door de jarenlange inrichting van het terrein als fabriekssite en door de diverse bouwcampagnes die op de site hebben plaatsgevonden.

Figuur 28 Aanduiding van de boorpunten en sonderingen op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be). Het aangeduide plangebied is dat van de archeologienota met projectcode 2018A374.

Figuur 29 Boorpunt 1, noordelijk deel.

Figuur 30 Boorpunt 2, noordelijk deel.

Figuur 31 Boorpunt 1, zuidelijk deel.

Figuur 32 Sondering 1.

Figuur 33 Sondering 2.

4. Synthese

4.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied is gelegen vlakbij de dorpskern van Waasmunster, zo'n 150m ten zuidwesten van de parochiekerk, die zeker al bestond in de 12de eeuw. Het dorp was tijdens de middeleeuwen een belangrijk lokaal centrum in het Waasland. De Kerkstraat die zich net ten oosten van het plangebied bevindt, is een oude straat die vanuit het noorden naar een overgangspek bij de Durme leidde. Deze Durme stroomde tot in 1932 net ten zuiden en ook doorheen de uiterste zuidoosthoek van het plangebied, maar werd dan verlegd naar het zuiden en de oude loop werd opgevuld. In de 19de eeuw was er een brouwerij gevestigd tussen de Kerkstraat en het plangebied, dat op dat moment waarschijnlijk niet bebouwd was. Een molen uit 1800 die bij de brouwerij hoorde en in 1922 werd afgebroken, stond net ten oosten van het plangebied. In de 20ste eeuw werd de brouwerij omgevormd tot tapijtenfabriek en herhaaldelijk uitgebreid, tot het plangebied in de jaren 1970 zijn voormalige uitzicht kreeg als industriële site. De Pontraveaan dateert ook uit die periode, en gaat terug op het jaagpad langs de voormalige Durme. De aanwezige gebouwen werden recent gesloopt.
- Het middeleeuwse verleden van de kern van Waasmunster is archeologisch ongekend. Er vond slechts 1 archeologisch onderzoek plaats, in de parochiekerk, dat echter niet representatief is voor het plangebied. Langsheen de noordelijke oever van de Durme zijn echter meerdere vindplaatsen uit de Romeinse periode gekend, waaronder de belangrijke Romeinse vicus van Pontrave. Deze bevindt zich ca. 1km ten westen van het plangebied.
- De ligging vlak tegen de voormalige Durme heeft er voor gezorgd dat er ter hoogte van het plangebied kleiige gronden van alluviale oorsprong liggen, met uitzondering van de uiterste zuidoosthoek waar zich de 20ste-eeuwse opvulling van deze Durme bevindt.
- De controleboringen en sonderingen tonen aan dat er op het terrein een grote en diepgaande verstoring heeft plaatsgevonden. Een mogelijk archeologisch niveau werd ten noorden van het plangebied vastgesteld op een diepte van 60cm onder het maaiveld. Onder de voormalige groenzone en nabij het fabriekspand is er minstens tot op deze diepte verstoring aanwezig. Hieruit kan besloten worden dat er zo goed als geen archeologische sporen meer te verwachten zijn op het plangebied, het archeologische niveau is weggegraven door de jarenlange inrichting van het terrein als fabriekssite en door de diverse bouwcampagnes die op de site hebben plaatsgevonden.

4.2. Afweging verder vooronderzoek

Er worden een rechthoekig gebouw met daarin verschillende appartementen opgericht centraal op het plangebied, met eromheen een groenzone. Het gebouw wordt gefundeerd op palen. Op niveau van het huidige maaiveld wordt een open parkeerniveau voorzien dat zich onder de appartementen zal bevinden; deze appartementen starten vanaf niveau +1, om op die manier op dezelfde hoogte

van de Pontravelaan te liggen. De huidige bodemplaat wordt mogelijk herbruikt als bodemplaat voor dit parkeerniveau. Aan de oostelijke kant wordt een wegenis voorzien, die verder doorloopt naar het noorden. Het plangebied maakt deel uit van een groter project, waarbij ook huizen worden opgericht ten noorden en er ook een herontwikkeling zal gebeuren van het gebied ten oosten. Er zullen bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied, maar al bij al blijft de bodemimpact eerder beperkt. Voor wat betreft de wegenis en onderliggende nutsleidingen kan uitgegaan worden van een algemene verstoring tot ca. 1,5m diep. De zones daarbuiten zullen minder verstoord worden. Aangezien het gebouw op palen zal gefundeerd worden en de bestaande bodemplaat mogelijk herbruikt zal worden, zal de verstoring hier voornamelijk puntsgewijs zijn op de plek waar deze palen in de bodem worden geboord, of te maken hebben met nutsvoorzieningen (smalle lijnvormige uitgravingen voor leidingen, puntsgewijze verstoringen voor bvb. citernes). Het inrichten van de groenzone zal een beperkte bodemingreep betekenen. De sloop van het gebouw en het rooien van de bomen is voorzien in de reeds afgeleverde sloopvergunning en maakt geen deel uit van de geplande werken.

De controleboringen en sonderingen tonen aan dat er op het terrein een grote en diepgaande verstoring heeft plaatsgevonden. Een mogelijk archeologisch niveau werd ten noorden van het plangebied vastgesteld op een diepte van 60cm onder het maaiveld. Onder de voormalige groenzone en nabij het fabriekspand is er minstens tot op deze diepte verstoring aanwezig. Hieruit kan besloten worden dat er geen archeologische sporen meer te verwachten zijn op het plangebied, het archeologische niveau is weggegraven door de jarenlange inrichting van het terrein als fabriekssite en door de diverse bouwcampagnes die op de site hebben plaatsgevonden. Verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken op deze locatie zal niet leiden tot nuttige kenniswinst, waardoor de kosten-batenanalyse negatief zal uitvallen. Op basis van deze argumenten kan besloten worden dat er geen verder vooronderzoek nodig is op het plangebied.

4.3. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied is gelegen vlakbij de dorpskern van Waasmunster, zo'n 150m ten zuidwesten van de parochiekerk, die zeker al bestond in de 12de eeuw. Het dorp was tijdens de middeleeuwen een belangrijk lokaal centrum in het Waasland. De Kerkstraat die zich net ten oosten van het plangebied bevindt, is een oude straat die vanuit het noorden naar een overgangspek bij de Durme leidde. Deze Durme stroomde tot in 1932 net ten zuiden en ook doorheen de uiterste zuidoosthoek van het plangebied, maar werd dan verlegd naar het zuiden en de oude loop werd opgevuld. In de 19de eeuw was er een brouwerij gevestigd tussen de Kerkstraat en het plangebied, dat op dat moment waarschijnlijk niet bebouwd was. Een molen uit 1800 die bij de brouwerij hoorde en in 1922 werd afgebroken, stond net ten oosten van het plangebied. In de 20ste eeuw werd de brouwerij omgevormd tot tapijtenfabriek en herhaaldelijk uitgebreid, tot het plangebied in de jaren 1970 zijn voormalige uitzicht kreeg als industriële site. De Pontravelaan dateert ook uit die periode, en gaat terug op het jaagpad langs de voormalige Durme. De aanwezige gebouwen werden recent gesloopt.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

De controleboringen en sonderingen tonen aan dat er op het terrein een grote en diepgaande verstoring heeft plaatsgevonden. Een mogelijk archeologisch niveau werd ten noorden van het plangebied vastgesteld op een diepte van 60cm onder het maaiveld. Onder de voormalige groenzone en nabij het fabriekspand is er minstens tot op deze diepte verstoring aanwezig. Hieruit kan besloten worden dat er geen archeologische sporen meer te verwachten zijn op het plangebied, het archeologische niveau is weggegraven door de jarenlange inrichting van het terrein als fabriekssite en door de diverse bouwcampagnes die op de site hebben plaatsgevonden. De uiterste zuidoosthoek kan bovendien met zekerheid als verstoord worden aangeduid, hier liep de oude Durme.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Niet van toepassing.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Er worden een rechthoekig gebouw met daarin verschillende appartementen opgericht centraal op het plangebied, met eromheen een groenzone. Het gebouw wordt gefundeerd op palen. Op niveau van het huidige maaiveld wordt een open parkeerniveau voorzien dat zich onder de appartementen zal bevinden; deze appartementen starten vanaf niveau +1, om op die manier op dezelfde hoogte van de Pontravelaan te liggen. De huidige bodemplaat wordt mogelijk herbruikt als bodemplaat voor dit parkeerniveau. Aan de oostelijke kant wordt een wegenis voorzien, die verder doorloopt naar het noorden. Het plangebied maakt deel uit van een groter project, waarbij ook huizen worden opgericht ten noorden en er ook een herontwikkeling zal gebeuren van het gebied ten oosten. Er zullen bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied, maar al bij al blijft de bodemimpact eerder beperkt. Voor wat betreft de wegenis en onderliggende nutsleidingen kan uitgegaan worden van een algemene verstoring tot ca. 1,5m diep. De zones daarbuiten zullen minder verstoord worden. Aangezien het gebouw op palen zal gefundeerd worden en de bestaande bodemplaat mogelijk herbruikt zal worden, zal de verstoring hier voornamelijk puntsgewijs zijn op de plek waar deze palen in de bodem worden geboord, of te maken hebben met nutsvoorzieningen (smalle lijnvormige uitgravingen voor leidingen, puntsgewijze verstoringen voor bvb. citernes). Het inrichten van de groenzone zal een beperkte bodemingreep betekenen. De sloop van het gebouw en het rooien van de bomen is voorzien in de reeds afgeleverde sloopvergunning en maakt geen deel uit van de geplande werken.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Er zijn geen archeologische sporen meer te verwachten zijn op het plangebied, het archeologische niveau is weggegraven door de jarenlange inrichting van het terrein als fabriekssite en door de diverse bouwcampagnes die op de site hebben plaatsgevonden.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Niet van toepassing.

5. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Waasmunster Pontravelaan (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen 1000m² of meer bedragen, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 3240m² groot, heeft een rechthoekige vorm en bevindt zich ten noorden van de Pontravelaan. Het plangebied is opvallend lager gelegen dan deze straat. Tot voor kort maakte het terrein deel uit van een industriële zone. Op het plangebied was een deel van een fabriekspand aanwezig, dat op heden echter is afgebroken. In het zuiden was een groenzone aanwezig. De verharde toegangsweg is nog steeds aanwezig. Het fabriekspand was op palen gefundeerd. De bodemplaat en de palen van dit gebouw zijn momenteel nog aanwezig.

Het plangebied is gelegen vlakbij de dorpskern van Waasmunster, zo'n 150m ten zuidwesten van de parochiekerk, die zeker al bestond in de 12de eeuw. Het dorp was tijdens de middeleeuwen een belangrijk lokaal centrum in het Waasland. De Kerkstraat die zich net ten oosten van het plangebied bevindt, is een oude straat die vanuit het noorden naar een overgangspek bij de Durme leidde. Deze Durme stroomde tot in 1932 net ten zuiden en ook doorheen de uiterste zuidoosthoek van het plangebied, maar werd dan verlegd naar het zuiden en de oude loop werd opgevuld. In de 19de eeuw was er een brouwerij gevestigd tussen de Kerkstraat en het plangebied, dat op dat moment waarschijnlijk niet bebouwd was. Een molen uit 1800 die bij de brouwerij hoorde en in 1922 werd afgebroken, stond net ten oosten van het plangebied. In de 20ste eeuw werd de brouwerij omgevormd tot tapijtenfabriek en herhaaldelijk uitgebreid, tot het plangebied in de jaren 1970 zijn voormalige uitzicht kreeg als industriële site. De Pontravelaan dateert ook uit die periode, en gaat terug op het jaagpad langs de voormalige Durme. De aanwezige gebouwen werden recent gesloopt. Het middeleeuwse verleden van de kern van Waasmunster is archeologisch ongekend. Er vond slechts 1 archeologisch onderzoek plaats, in de parochiekerk, dat echter niet representatief is voor het plangebied. Langs de noordelijke oever van de Durme zijn echter meerdere vindplaatsen uit de Romeinse periode gekend, waaronder de belangrijke Romeinse vicus van Pontrave. Deze bevindt zich ca. 1km ten westen van het plangebied. De ligging vlak tegen de voormalige Durme heeft er voor gezorgd dat er ter hoogte van het plangebied kleiige gronden van alluviale oorsprong liggen, met uitzondering van de uiterste zuidoosthoek waar zich de 20ste-eeuwse opvulling van deze Durme bevindt.

Er worden een rechthoekig gebouw met daarin verschillende appartementen opgericht centraal op het plangebied, met eromheen een groenzone. Het gebouw wordt gefundeerd op palen. Op niveau van het huidige maaiveld wordt een open parkeerniveau voorzien dat zich onder de appartementen zal bevinden; deze appartementen starten vanaf niveau +1, om op die manier op dezelfde hoogte van de Pontravelaan te liggen. De huidige bodemplaat wordt mogelijk herbruikt als bodemplaat voor dit parkeerniveau. Aan de oostelijke kant wordt een wegenis voorzien, die verder doorloopt naar het noorden. Het plangebied maakt deel uit van een groter project, waarbij ook huizen worden opgericht ten noorden en er ook een herontwikkeling zal gebeuren van het gebied ten oosten. Er zullen

bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied, maar al bij al blijft de bodemimpact eerder beperkt. Voor wat betreft de wegenis en onderliggende nutsleidingen kan uitgegaan worden van een algemene verstoring tot ca. 1,5m diep. De zones daarbuiten zullen minder verstoord worden. Aangezien het gebouw op palen zal gefundeerd worden en de bestaande bodemplaat mogelijk herbruikt zal worden, zal de verstoring hier voornamelijk puntsgewijs zijn op de plek waar deze palen in de bodem worden geboord, of te maken hebben met nutsvoorzieningen (smalle lijnvormige uitgravingen voor leidingen, puntsgewijze verstoringen voor bvb. citernes). Het inrichten van de groenzone zal een beperkte bodemingreep betekenen. De sloop van het gebouw en het rooien van de bomen is voorzien in de reeds afgeleverde sloopvergunning en maakt geen deel uit van de geplande werken.

De controleboringen en sonderingen tonen aan dat er op het terrein een grote en diepgaande verstoring heeft plaatsgevonden. Een mogelijk archeologisch niveau werd ten noorden van het plangebied vastgesteld op een diepte van 60cm onder het maaiveld. Onder de voormalige groenzone en nabij het fabriekspand is er minstens tot op deze diepte verstoring aanwezig. Hieruit kan besloten worden dat er geen archeologische sporen meer te verwachten zijn op het plangebied, het archeologische niveau is weggegraven door de jarenlange inrichting van het terrein als fabriekssite en door de diverse bouwcampagnes die op de site hebben plaatsgevonden. Verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken op deze locatie zal niet leiden tot nuttige kenniswinst, waardoor de kosten-batenanalyse negatief zal uitvallen. Op basis van deze argumenten kan besloten worden dat er geen verder vooronderzoek nodig is op het plangebied.

6. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.waasmunster.be/product/369/geschiedenis>
- <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?nummer=6555>

7. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Foto dd. 23/04/2018 vanuit het noorden, met zicht op de toegangsweg rechts en de bodemplaat op de plek van het afgebroken fabriekspand.	8
Figuur 3 Foto dd. 23/04/2018 vanuit het westen, met zicht op gerooide groenzone en de bodemplaat en puin op de plek van het afgebroken fabriekspand.....	8
Figuur 4 Foto dd. 23/04/2018 vanuit het zuiden op het oostelijk deel van het plangebied, met zicht op gerooide groenzone en de plek van het afgebroken fabriekspand.	9
Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).	10
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	11
Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	12
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... ..	13
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	14
Figuur 12 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	15
Figuur 13 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	16
Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 17 Graanmolen Van Hoorick langsheen de Durme, prentkaart van voor 1921 (bron: http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?nummer=6555).	21
Figuur 18 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	22
Figuur 20 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).	23
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	23
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1863 (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1892-1893 (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	25
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	26
Figuur 27 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	28
Figuur 28 Aanduiding van de boorpunten en sonderingen op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be). Het aangeduide plangebied is dat van de archeologienota met projectcode 2018A374.	30
Figuur 29 Boorpunt 1, noordelijk deel.	31
Figuur 30 Boorpunt 2, noordelijk deel.	31
Figuur 31 Boorpunt 1, zuidelijk deel.	32
Figuur 32 Sondering 1.....	32
Figuur 33 Sondering 2.....	33
Bijlage: Bouwplannen (bron: initiatiefnemer).	

CONTEXT // SITUERING

